

Mustafa Suphi

**Türkiye'nin
Mazlum Amele ve
Rençberlerine**

AYDINLIK
YAYINLARI

Mustafa Suphi

**TÜRKİYE'NİN
MAZLUM AMELE VE
RENÇBERLERİNE**

Mustafa Suphi

**Türkiye'nin
Mazlum Amele ve
Rençberlerine**

**AYDINLIK
YAYINLARI**

Birinci Baskı: Ocak 1976

AYDINLIK
YAYINLARI

No: 23

Sorumlu Yönetmen
Mehmet Akif Genç

Yönetim Yeri
Bestekar Osman Sok.
8/18 Cağaloğlu-İST

Yazışma Adresi
P.K. 242 Aksaray-İST.

Dizgi — Baskı
Tavilli Matbaası

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
Başlarken	
BİZ SUPHİ'NİN YÜRÜDÜĞÜ YOLDAN YÜRÜYORUZ	19
MUSTAFA SUPHİ'NİN HAYATI	21
MUSTAFA SUPHİ'NİN YAZILARI	
Faaliyetin Dört Cephesi	29
Mustafa Kemal Paşaya Mektup	43
TKP Birinci Kongresinde Konuşma	48
Üçüncü Enternasyonalin İkinci Kongresinde Konuşma	51
Sömürgeler ve Milletler Hakkında Karar	54
Anadolu'dan Gelen Elçiler ve Anadolu'ya Yardım	57
Sosyalizm İçin Mücadele	59
Kızıl Yıldız	63
1918 Türk Sol Sosyalistleri Kongresinde Konuşma	66
Tarihî Görev	68
BMM Hükümeti ve Komünist Partisi	71
Saltanattan Sonra	75
Türkiye Komünist Teşkilatı Faaliyet Raporu	78
Yaşta ve Başta Gençlik	83
1 Mayıs Bayramı Dolayısıyla Bakû'da Müslüman İşçilere Hitap	85
Türkiye'nin Mazlum Amele ve Rençberlerine	87
EK: Mustafa Suphi'nin Arkadaşı Hilmioğlu Hakkı'nın «Sömürgeler Meselesi» Üzerine Konuşmasından Parçalar	91
MUSTAFA SUPHİ ve YOLDAŞLARINA AĞITLAR	
Hayali Gönümde Yadigar Kalan	94
Göğsümde On Beş Yara Var	95

ÖNSÖZ

Türkiye proletaryasının önderi Mustafa Suphi ve on dört yoldaşı, bundan 55 yıl önce, 28-29 Ocak 1921 gecesi, burjuvazi tarafından Karadeniz kıyılarında şehit edildiler.

Mustafa Suphi ve yoldaşları, millî kurtuluş savaşına katılmak ve millî ihtilali emekçi halkımızın menfaatleri yönünde ilerletmek için Anadolu'ya geliyorlardı. Burjuvazinin çeşitli engellemeleri, onların Anadolu'ya gelerek millî mücadeleye en ön safta katılma azimlerini kıramadı. Mustafa Suphi ve yoldaşları, anayurt savunmasında halkın en kararlı ve fedakar evlatlarının proleter devrimciler olduğunu ispat ettiler.

Mustafa Suphi ve yoldaşları, Osmanlı ordusunun kalıntıları eski paşaları, hain ve sinsi burjuvaziye, emperyalist işbirlikçisi İttihatçı canileri bilmiyor değillerdi. Onlardan her an bir hıyanet geleceğini biliyor ve seziyorlardı. Buna rağmen, millî bağımsızlık ve ezilen emekçi halkın kurtuluşu için çarpan yürekleri, içlerindeki devrimci ateş, onları tehlikelere göğüs gererek ilerlemeye sevketti. Onların bu cesareti, bütün devrimciler için eşsiz bir örnektir.

Bununla beraber Mustafa Suphi ve arkadaşlarının canavarca katledilmeleri, Türkiye devrimcileri için aynı zamanda unutulmaması gereken büyük ve acı bir derstir. Proleter devrimcileri burjuvazinin ikiyüzlü tutumlarına ve tertiplerine karşı daima uyanık olmalıdırlar. Proletarya hareketi, burjuvaziye değil, kendi öz gücüne dayanmalı ve güvenmelidir.

Hakim sınıflar, Mustafa Suphi ve yoldaşlarını boğdurdular. Fakat onların davasını yok edemediler ve yok edemeyeceklerdir. Mustafa Suphi'nin yolunu sürdürenler, 55 yıldan beri zulüm ve zindanla, işkence ve zorbalıkla karşılaştılar. Fakat Mustafa Suphi'nin taşıdığı bayrak, bugün de Türkiye işçi ve köylülerinin elinde yükselmektedir.

«TKP» REVİZYONİSTLERİ MUSTAFA SUPHI'NİN DAVASININ EN TEHLİKELİ DÜŞMANLARIDIR

Bugün, Mustafa Suphi'nin davasının en tehlikeli düşmanları, O'nun kurduğu Türkiye Komünist Partisinin adını bir şirket tabelası gibi kullanıyorlar. TKP revizyonistleri, işçi sınıfını ve halkı aldatabilmek için Mustafa Suphi'nin mirasçısı pozuna bürünüyorlar. Oysa TKP yönetimini, 1946'dan itibaren ele geçiren Zeki Baştımar gibi burjuva döneği, Mustafa Suphi ve Şefik Hüsnülerin partisini tamamen tasfiye etmiş, Kruşçev ve Brejnev revizyonistlerinin hizmetine sunmuşlardır.

TKP revizyonistleri, Kruşçev'in Leninizmi karalamak için Stalin'e karşı açtığı kampanyaya en başta katıldılar. Onlar Mustafa Suphi'nin Leninist fikirlerini tarihten silmek için, Dimitrov'un mücadele

arkadaşı ve Türkiye proletaryasının iki büyük önderinden biri olan Şefik Hüsnü'ye alçakça saldırdılar. Bugün TKP adını sahtekarca kullanmakta olan Brejnev takipçilerinin fikir ve eylemleri, Mustafa Suphi'nin fikir ve eylemlerinin her alanda zıddı ve inkarıdır.

Mustafa Suphi, emperyalizme ve İkinci Enternasyonal revizyonizmine karşı mücadele eden uluslararası proletaryanın örgütü Üçüncü Enternasyonalin şanlı bayrağını elinden bırakmamıştı. TKP revizyonistleri ise, Sovyet sosyal-emperyalizminin ve modern revizyonizmin kara bayrağı altında yürüyorlar. Mustafa Suphi ve yoldaşları, millî bağımsızlık ve emekçi halkın kurtuluşu için canlarını verdiler. Brejnev takipçisi revizyonistler ise, vatani sosyal-emperyalistlere peşkeş çekmek ve emekçi halk üzerinde sosyal-faşist bir diktatörlük kurmak peşindedirler.

Mustafa Suphi'nin mirasçısı olmak her şeyden önce onun uğrunda hayatını verdiği devrimci düşünce ve ilkelere bağlı olmak demektir. Mustafa Suphi'nin fikirleri emperyalistler ve revizyonistler için, öldürücüdür. Bugün iki süper devlete, Amerikan işbirlikçisi faşistlere ve sosyal-emperyalizmin işbirlikçisi TKP, TİP ve TSİP sosyal-faşistlerine karşı mücadelede, Mustafa Suphi'nin fikirlerini devrimci bir silah haline getirmeliyiz.

EMPERYALİSTLERE VE İKİ YÜZLÜ DOLANDIRICILARA EL VERME!

Mustafa Suphi, yüce bir enternasyonalist ruhla, emperyalist savaşımlara karşı çıkıyordu. O, birinci em-

peryalist paylaşım savaşından değerli dersler çıkar-mıştı. Mustafa Suphi, İttihatçı komprador şeflerin «halkımızı büyük Avrupa savaşının öldürücü sağa-nakları içine sürüp atarak» yurdumuzu felakete sü-rüklediklerini açıklıyor ve Türkiye işçi ve köylüle-rine şöyle diyordu:

«Memleketi yeniden emperyalist savaşa sok-maktan ve ana toprağını yeniden siperler, hendek-lerle sardırarak bağrını yırtmaktan sakın!»

Mustafa Suphi'nin bu fikirleri, dünyayı yeni bir savaşa sürkleyen iki süper devlete ve yurdumuzu onların peşine takmaya çalışan faşistlere ve reviz-yonistlere karşı mücadelede bize yol gösteriyor. Bu-gün Mustafa Suphi'nin gösterdiği yoldan yürümek emperyalist savaşa karşı çıkmak, savaşa karşı hazır-lıklı olmak ve ülkemizin böyle bir emperyalist sa-vaşın dışında kalması için mücadele etmekle müm-kündür.

Mustafa Suphi'nin emperyalizme ve savaşa kar-şı mücadele konusundaki fikirleri, sahte TKP, TIP ve TSİP revizyonistlerini açığa çıkarıyor. Brejnev takipçileri diğer süper devletle hegemonya mücade-lesine giren sosyal-emperyalistlerin yanında yer almalarını anti-emperyalizm olarak göstermeye ça-lışıyorlar. Mustafa Suphi bu gibileri için şunları söylüyordu:

«Fransız tarafına geçmeye veyahut onlarla be-raber diğer bir güruh emperyalist devletlere karşı 'millî savaş' açmayı kabul eden ve savunan ikiyüzlü dolandırıcılara el verme!»

Bugün olduğu gibi Mustafa Suphi'nin zama-nında da emperyalist işbirlikçileri yüzlerine «ko-münist» maskesi geçirebiliyor, hatta şimdiki Brej-

nev takipçileri gibi Türkiye Komünist Partisi adıyla ortaya çıkabiliyor ve emperyalist savaşı destekliyorlardı. Mustafa Suphi, Alman işbirlikçisi İttihatçıların kurduğu sahte Türkiye Komünist Partisini açığa çıkarmış ve yıkmıştı. Yüzlerine komünist maskesi geçiren Enver Paşa ve kafadarlarının yüzü 1 Eylül 1920'de Bakû'de yapılan Doğu Halkları Kurultayında Mustafa Suphi ve arkadaşlarının «Kurultaya değil halk mahkemesine» şeklinde yükselen protestolarıyla açığa çıktı. Bugün, Mustafa Suphi'nin ve TKP'nin adını kullanarak, emperyalist işbirlikçiliği yapanların da yüzleri açığa çıkartılacaktır.

EMPERYALİST İSTİLAYA KARŞI YURDUNU SAVUN!

Mustafa Suphi, «Uluslararası savaş ağalığına ve emperyalizme elinden geldiği kadar karşı dur!» diyordu. Emperyalist savaşa karşı mücadele eden Mustafa Suphi, bu savaşın sonunda işgal edilen yurdumuzun kurtuluşu için girişilen millî savaşın zaferi için bütün gücüyle çalıştı. Mustafa Suphi ve yoldaşları millî burjuvazi önderliğindeki anti-emperyalist devrimi desteklediler. O şunu belirtiyordu:

«...sosyal devrim karşısında Türkiye Komünist Partisine düşen görevi, yağmacı emperyalizmin bütün baskılarına rağmen ayaklanıp varlıklarını ispat eden Anadolu ihtilalcilerine ve ihtilalcileri temsil eden Büyük Millet Meclisi hükümetine içtenlikle yardım etmek ve Anadolu'daki bu hareketi, Doğu'nun diğer ezilen ve uygar milletlerine ve hükümetlerine bir örnek olarak göstermekle özetleyebiliriz.»

Mustafa Suphi'nin fikirleri ve mücadelesi, bugün kurtuluş savaşımızın anti-emperyalist niteliğini inkar eden Troçkist görüşlere ağır bir darbedir. Bugün olduğu gibi, Mustafa Suphi'nin zamanında da millî burjuvaziyle her türlü ittifakı karalayan ve millî kurtuluş savaşını küçümseyen Troçkist fikirler mevcuttu. Daha sonra dönekliğini ilan edecek olan Sadrettin Celal gibi Menşeviklerin savundukları bu görüşler, yurdumuzu paylaşmak isteyen emperyalistlere hizmet ediyordu. Bugün de, emperyalist savaşa karşı hazırlıklı olmayı ve millî bağımsızlık mücadelesini reddeden Troçkist görüşler, sosyal-emperyalizme hizmet ediyorlar. Mustafa Suphi'nin fikirleri, millî bağımsızlık mücadelesini baltalamak isteyen sosyal-emperyalist işbirlikçilerine ve onların kuyruğuna takılan Troçkistlere karşı mücadelede devrimcilere ışık tutuyor.

Aynı zamanda Mustafa Suphi çok iyi görüyordu ki, kurtuluş savaşı ancak emekçilerin fedakarlığı ve kahramanlığıyla zafere ulaşabilir ve işçi sınıfı önderliği ile kalıcı zaferler kazanabilirdi. Bu yüzden, işçi ve köylüler kurtuluş savaşı içinde teşkilatlandırılmalı ve ihtilalin kazançları burjuvaziye terk edilmemeliydi.

Mustafa Suphi, «millî müdafaa» şiarıyla başlayan savaşın, «zulm ile çarpıştıkça, ezilen işçi ve köylü sınıflarının gönüllelerini fetheden devrim hareketleri» yönünde ilerlemezse «ergeç iflasa mahkum olacağını» o zamandan görüyordu.

Mustafa Suphi'nin bu görüşünün ne kadar doğru olduğunu tarih ispatlamıştır. Kurtuluş savaşımız millî burjuvazinin önderliği altında kaldığı içindir ki, emperyalizme bağımlılık ve bu bağımlılığa temel teşkil eden yarı-feodal yapı tamamiyle tasfiye

edilememiş, Türkiye yeniden emperyalizmin boyunduruğu altına girmiştir. Emekçi halkın sırtından zenginleşen Kemalist burjuvazi halk üzerinde gerici bir diktatörlük kurmuş ve halkı ezmiştir.

Mustafa Suphi'nin fikirleri bize, sosyal kurtuluşu kazanabilmek için, millî bağımsızlık mücadelesinin en önünde yer almamız ve bu mücadeleyi sosyalizme giden yola, Millî demokratik devrime bağlı kılmamız gerektiğini gösteriyor.

HAKİM SINIFLARA GÜVENME! İŞÇİLERE, KÖYLÜLERE VE İKİ MİLLETEN HALKA GÜVEN!

Mustafa Suphi, halkın ancak devrimle kurtulabileceğini savunuyor, hakim sınıfların devletini yıkmadan halk için kurtuluşun mümkün olmadığını ortaya koyuyordu. Mustafa Suphi ve arkadaşları, «Türkiye'nin mazlum amele ve rençberlerine» güveniyorlar, emekçi halkın teşkilatlanması için var güçleriyle mücadele ediyorlardı. Onlar hakim sınıflara güvenilemeyeceğini ısrarla belirtiyorlardı. Mustafa Suphi, işçi ve köylülere şöyle sesleniyordu:

«Ey Türkiye'nin ezilen işçi ve köylüleri, her zaman bir şeyi hatırlardan çıkarma; Avrupa ve Türkiye'deki bütün sermayedarlar, zenginler, paşalar, ağalar, papaz ve tutucu mollalar, büyük subaylar Türkiye'de hükmettikçe, sermaye ve para esirliği ortadan kalkmaz ve işçi köylü halkı kendi devlet ve hakimiyetine kavuşamaz.»

«Amele ve rençber kardeşler!

«Bütün bu kanlı ve felaketli davalardan aldığınız öğüdü hiç bir zaman hatırdan çıkarmayınız. U-

nutmayınız ki, siz iyilik ve kurtuluşa, sizleri şimdiye kadar ezen, sırtınızdan geçinen zalim ve hazır yiyici ağa ve paşalar, kalın enseli çorbacılar eliyle kavuşamazsınız. Amele ve rençberlerin hayatta mahkum olduğu açlık, karanlık ve kulluktan kurtulması, ancak amele ve rençberler eliyle meydana gelecektir.

«Onun için birleşiniz ey Türkiye'nin amele ve rençberleri!»

Mustafa Suphi, gerçek bir Leninist olarak Türkiye gibi geri bir tarım ülkesinde köylü meselesine büyük bir önem veriyor, devrimin zaferini geniş köylü yığınlarının işçi sınıfıyla birleşmesinde görüyordu. O köylülere şöyle hitap ediyordu:

«Yoksul ve ezilen Türk köylüsü, sabrettiğin yetişir! Bütün dünya devriminin arifesindesin, kendi hakkını alacağın bu zamanda kalk, kendini göster, Türkiye'nin zulüm ve kahır içinde yaşayan diğer halklarına elini uzat, işçi ve köylü meclislerini, kendi hakimiyet ve iktidarını kur.»

Mustafa Suphi, «Türkiye'nin zulüm ve kahır içinde yaşayan diğer halklarına elini uzat» diyordu. O, zulüm ve kahır içinde yaşayan milliyetlerin kendi kaderlerini hür olarak tayin etmelerini ve devrimci birliklerini savundu. Mustafa Suphi, Osmanlı Devletinde hürriyet mücadelesi verenlerin kendilerine müttefik olarak, «Makedonyalıların, Arnavutların, Arapların, Kürtlerin, Ermenilerin ilh... uygarlık, özerklik, hatta bağımsızlık» mücadelelerini gördüklerini söylüyordu.

Mustafa Suphi'nin bu fikirleri bugün de devrimci mücadeleye ışık tutuyor. O'nun devrimci fikirleri, hakim sınıfların devletini Amerikan işbir-

likçilerinden devralarak halk üzerinde sosyal-faşist bir diktatörlük kurmak isteyen sahte TKP, TİP ve TSİP revizyonistlerini açığa çıkarıyor. Bugün bu fikirler, millî bağımsızlık mücadelesinde halk yığınlarından başka dayanacağımız bir güç olmadığını, bağımsızlık mücadelesinin zaferi için, köylü kitlelerini sonuna kadar seferber etmenin şart olduğunu ve ülkemizin iki milliyetten halkını birleştirmemiz gerektiğini bize bir kere daha hatırlatıyor.

DÜNYA PROLETARYASI VE EZİLEN HALKLARLA BİRLEŞ!

Mustafa Suphi ve arkadaşları proleter enternasyonalizmine sonuna kadar bağlı kaldılar. Üçüncü Enternasyonalin devrimci çizgisini kararlılıkla savundular. O zaman da bugünkü gibi, revizyonistler kendilerini «uluslararası sosyalizm» ilan ediyorlar, ikinci Enternasyonalî «uluslararası sosyalizmin örgütü» olarak göstermeye çalışıyorlardı. Mustafa Suphi, revizyonistlerin enternasyonalî ve Leninist Enternasyonal arasında bocalamadı, üçüncü bir yol aramadı. O, Lenin ve Stalin'in yanında saf tutmuştu. Onun yolunu sürdürmek, Mao Zedung, Enver Hoca ve dünyanın gerçek Marksist-Leninistlerinin safında yer almakla mümkündür.

Mustafa Suphi, doğu halklarının sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı mücadelesine büyük bir inanç besliyordu. O, bu mücadeleleri, küçümseyen ve bugünkü revizyonistler gibi «yan ürün» olarak görenlere şiddetle karşı çıkıyordu. O, Asya'da yükselecek fırtınayı o zamandan görüyor ve doğunun ezilen halklarının uyanışına büyük umut bağlıyor ve yü-

rekten inanıyordu. Mustafa Suphi, Üçüncü Enternasyonalin İkinci Dünya Kongresi ile ilgili olarak yazdığı yazıda bu inancını şu sözlerle dile getiriyordu:

«Şimdi Üçüncü Enternasyonalin karşısında duran önemli mesele, batı proletaryası gibi, doğunun derin karanlıklarında ezilen ve yoksul halkları da kendi etrafında birleştirmeyi ve emperyalizme karşı Asya'da yükselecek büyük bir yumruk hazırlamayı başarmaktır.»

Mustafa Suphi'nin öngörülleri doğru çıkmış, onun ölümünden sonra geçen 55 yıl içinde halkların devrim, milletlerin kurtuluş ve ülkelerin bağımsızlık mücadeleleri emperyalizmi temellerinden sarsmıştır. Bugün, Mustafa Suphi'nin yolundan ilerleyen Türkiye devrimcilerinin önünde yine, emperyalizmi yıkma görevi vardır. Bugün Mustafa Suphi'nin yolunda ilerlemek, emperyalizmin temel direği olan iki süper devlete karşı dünya birleşik cephesinin oluşmasına hizmet etmektir.

BİZ SUPHI'NİN YÜRÜDÜĞÜ YOLDAN YÜRÜYORUZ

Türkiye Komünist Partisinin kurucusu Mustafa Suphi ve yoldaşları «Türkiye'nin mazlum amele ve rençberlerinin kurtuluşu»na adadıkları hayatlarını, gene bu uğurda verdiler. Mustafa Suphi güçlü bir teşkilatçı olarak, Türkiye proletaryasının öncü partisini ve Türkiye emekçilerinin silahlı gücünü örgütlemek için azimle mücadele etti. O'nun Türkiye proletaryasına bıraktığı yadigar, proletaryanın devrimci davasına bağlılık, devrimci cesaret ve fedakarlık ruhudur.

Mustafa Suphilerden, Şefik Hüsnülerden devralınan bayrak bugün devrimci proletaryanın elinde dalgalanmaktadır. Proleter devrimciler, Mustafa Suphilerin davasının gerçek mirasçıları olmak için, O'nun fikir ve ilkelerini bir hayat yolu, bir mücadele silahı, bir eylem kılavuzu olarak benimsemeli ve uygulamalıdır. İşte o zaman şu parolayı alnımız açık olarak söylemeye hak kazanırız: «Biz Suphi'nin yürüdüğü yoldan yürüyoruz.»

AYDINLIK

BAŞLARKEN

BİZ SUPHI'NİN YÜRÜDÜĞÜ YOLDAN YÜRÜYORUZ

(Mustafa Suphi ve yoldaşlarının şehit edilmelerinin ikinci yıldönümünde TKP'nin yayınladığı kitabın giriş bölümü.)

1921 yılının 28-29 Ocağında on beş Türk Komünistini Türkiye burjuvazisi Karadeniz'de boğdu. Eh! Tarih, sınıf mücadelesi tarihidir...

Yoldaş!

Türk proletaryasının ilk bilinçli on beş ölüsünü unutma...

Bu küçücük kitap, sana onların içlerinden birinin hayatını ve fikirlerini anlatacak..

Mustafa Suphi, özellikle son yıllarını bütün ateşiyle proletaryanın kurtuluşuna adanmış sağlam bir kafa idi, bir Komünistti.

Onun fikirleri, senin için istifadelidir. Onun hayatı, senin için bir tecrübedir.

Mustafa Suphi ismi, sana son nefeslerini tam bir Komünist gibi veren on beş ölüyü hatırlatsın... Ve her yılın 28-29 Ocağında bu kitabı yoldaşlarıyla beraber oku.

Yoldaş! Biz sana, Trabzon önünde parçalanıp Karadeniz'e atılan bu on beş arkadaşını birer birer tanıtmak isterdik. Fakat onları öldürenler, onların yadigarlarını ve eserlerini de beraber yok ettiler.

Eh! Sınıf mücadelesi, aynı zamanda ülkü mücadelesidir. Fakat biz bundan acıklanmıyoruz.

Yoldaş! Bu on beş ölü, bizim için nihayet on beş isimsiz Komünisttir. Ve sen, bu isimsiz ölülerin isimleri, cisimleri, renkleri ve dilleri, bizim için hiçtir. Biz, her yaşayan işçi kadar, her ölen Komünisti de farksız tanırız. Çünkü biz, ayrılıksız, sınıfsız bir toplum yaratmak istiyoruz.

Yoldaş! Devrim uğruna ölülerimiz arttıkça, saf-larımızı sıklaştıralım. Çünkü işin tam tatlı yerindeyiz.

Eh! Sınıf mücadelesi, hakimiyet mücadelesi demektir!

Yaşasın genç, teşkilatlı ve kudretli proleter kit-leleri!

Yaşasın Komünist Partisi!

Biz, Suphi'nin yürüdüğü yoldan yürüyoruz!

28-29 Ocak 1921 tarihi, Türkiye proletaryasının acıklı ve yaslı bir günüdür. Yarın biz, İstanbul'u Türkiye proleterlerinin kızıl başkenti yapacağız.

Yazı Kurulu — 1923

MUSTAFA SUPHI'NİN HAYATI

Mustafa Suphi 1883'de doğdu. İstanbul Hukuk Fakültesini ve Paris Siyasî İlimler Okulunu bitirdi. Paris'te okulunu bitirirken bitirme tezi olarak Türkiye'de Tarım Kredileri Teşkilatının Durumu ve Geleceği üstüne bir çalışma hazırlamıştı. Bu arada Paris'te bir yandan Tanin Gazetesi muhabirliğini yapıyor, öte yandan da sendikalar, işçi örgütleri ve siyasî partiler üzerine incelemeler yapıyordu.

1908'de Türkiye'ye döndü. Çeşitli gazetelerde yazılar yazdı. Üniversitede hukuk ve iktisat hocalığı yaptı. 1912'den itibaren Türkiye işçi ve köylülerini yok yere kırdıran emperyalist savaşlara, emperyalist yağma savaşlarına karşı çıktı ve Alman işbirlikçisi ittihatçı kompradorlarla mücadeleye başladı. Bu tarihte de Millî Meşrutiyetperver Fırkasını kurmak için İfham (Uyarı) gazetesini çıkarıyordu.

Mustafa Suphi, Alman işbirlikçilerinin diğer muhalifleriyle birlikte 1913 yılında Sinop'a sürüldü. 1914'te buradan kaçarak Rusya'ya geçti. Birinci Emperyalist Dünya Savaşı başlayınca Çarlık tarafından

Urallar'a sürülen Mustafa Suphi, burada Bolşeviklerle ve Türkiyeli devrimcilerle ilişki kurdu ve Komünizmi benimsedi. Türk savaş esirleri arasında yoğun bir ihtilalci çalışma yürüttü. Aynı zamanda işçilerle birlikte demiryollarında çalışıyor ve onların hayatını ve kaderini paylaşıyordu. Moskova, Kazan, Samara, Ufa ve Saratov gibi şehirlerde ve İdil ve Ural bölgelerinde ilk Türk Komünist gruplarını teşkilatladı.

Bolşevik Partisi İslam Bürosunda görev aldı.

Mustafa Suphi, Büyük Ekim Devriminden sonra Moskova'da ilk Türk Komünist gazetesi Yeni Dünya'yı çıkardı. Yedi Türk lehçesinde yayınlanan bu gazete, Türkiyeli işçilerle Tatar devrimcilerinin birlikte çıkardıkları bir yayındı.

Mustafa Suphi ve Rusya'daki Türkiyeli Komünistlerin amaçları bağımsız bir Türkiye Komünist Partisi teşkilatlamak ve Anadolu'daki Kurtuluş Savaşına katılarak, millî devrimin sosyal devrim yönünde gelişmesini sağlamaktı.

Türkiye Komünist Partisinin kurulması yolunda atılan ilk adım, 25 Temmuz 1918'de Moskova'da toplanan Türk Sol Sosyalistleri Konferansı oldu. Bu kongreye, Türkiyeli işçi ve köylüleri temsil eden yirmi işçi ve köylü delege katılmıştı. Kongreye Rus Komünist Partisinin (Bolşevik), İdil-Ural Tatar ve Başkırdlarının temsilcileri katıldılar. Konferans sonunda Türkiye İştirakiyyun (Komünist) Teşkilatı kuruldu ve Merkez Komitesi Başkanlığına Mustafa Suphi getirildi.

Mustafa Suphi, 1918 Kasımında Müslüman Komünistleri Birinci Kongresine katıldı. Stalin'in başında bulunduğu Milliyetler Komiserliğine bağlı o-

olarak kurulan Bütün Rusya Müslüman İşleri Merkez Komitesi üyesi ve Uluslararası Doğu Propaganda Dairesi Türk Kesimi Başkanı olarak çalıştı.

1918 Aralık ayında Petrograd'da yapılan Uluslararası Devrimciler Toplantısına ve 1919 Martında Moskova'da toplanan Üçüncü Enternasyonalin Birinci Kongresine Türkiye delegesi olarak Mustafa Suphi katıldı. Yine bu yıllarda Rusya'nın çeşitli yerlerindeki esir düşmüş olan Doğu halklarını uyarmak için, Rezan, Astrahan, Kazan, Samara, Saratof, Moskova gibi şehirlerde Türk Komünist Teşkilatlarını örgütledi. Bu teşkilat daha sonra toplanan Üçüncü Enternasyonalin İkinci Kongresine iki delege ile katıldı ve gelecek Kongreye ise dört oyla katılma hakkını aldı.

Mustafa Suphi, bu Kongrelerde Türkiye halkının ve proletaryasının temsilciliğini yaptı. Yeni Dünya Gazetesinin çıkarılmasını İslâm Komiserliği ve Stalin'in bizzat kendisi sağlamıştı. Mustafa Suphi'nin sağlam devrimci karakteri ve proletarya davasına sarsılmaz bağlılığı ve devrimci siyaseti derinden kavraması, onun, bütün devrimci önderler içerisinde haklı bir güven yaratmasına sebep olmuştur.

Türkiye İştirakiyyun Teşkilatı merkezi, 1919 başında Türkiye ile daha sıkı bağlar kurabilmek için Kırım'a geldi. Mustafa Suphi burada Bolşeviklerle beraber çalışarak bir «Müslüman Komünistler Ülke Bürosu»nu kurdu. Burada Kırım Haberler Gazetesi ve Yeni Dünya günlük olarak yayınlandı. Ayrıca çeşitli broşürler de çıktı. Gene Kırım'da bir Parti Okulu açıldı. Bu okulda eğitilen birçok işçi ve köylü, proletarya davasının sadık savunucuları oldular. Kırım'da Mustafa Suphi «Anayasa ve Komünizm

Programı» gibi eserler de yayınladı. Ayrıca, sürgündeki ve esir düşmüş Türk ve diğer milliyetlerden halklardan Beynelmilel Şark Alayı kuruldu. Türk kayıkçılarıyla Anadolu'ya kadrolar ve yayınlar gönderilmeye başlandı.

Mustafa Suphi'nin yönetiminde kurulan Türkiye Komünist Teşkilatı Telif ve Tercüme Komisyonu şu eserleri çevirmiştir: «Anayasa», «Komünist Partisi Programı», «Lenin'in Hayatı», «Lenin'in Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Hakkındaki Görüşleri», «Komünist Programı'nın Açıklaması», «Komünist Manifestosu (Bildirisi)», «Emek ve Sermaye», «Bolşevizm Nedir?», «Şura Hükümeti Nedir ve Nasıl Teşkil Edildi?», «Kırmızı Ordu Kıtıatı», «Fırka Hücreleri Talimatnamesi», «Çocuk Dostu», «Mektebe Kadar Terbiye Müesseseleri Talimat ve Programları».

Kırım'ı Vrangeli'nin beyaz orduları istila edince Mustafa Suphi, Odesa'ya hareket etti ve çalışmalarını orada sürdürdü.

O tarihlerde Mustafa Kemal, millî ihtilale destek sağlamak için Bolşeviklerle ilişki kurmaya çalışıyordu. Bu amaçla Odesa'daki Mustafa Suphi ile haberleşti. Mustafa Suphi, millî ihtilali desteklediklerini Mustafa Kemal'e bildirdi.

Türkiye İştirakiyyum Teşkilatı adına Mustafa Suphi, millî mücadeleye yardım sağlamak için Moskova'ya giderek Bolşevik Partisi Merkez Komitesi ile bir görüşme yaptı. Teklifi kabul edildi.

Anadolu'da emperyalist işgale karşı silahlı mücadelenin başlaması üzerine, Rusya'daki Türkiye Komünistlerinin önderleri Anadolu'ya geçmeye karar verdiler. Mustafa Suphi, Kafkas yolu kapalı ol-

duğu için Anadolu'ya Türkistan üzerinden gitmeye çalıştı. Fakat, buradaki karşı-devrimci faaliyetlerin bastırılması için kendisine ihtiyaç olunca bir yıl kadar Türkistan'da kaldı. Bununla beraber, bazı arkadaşlarını Anadolu'ya gönderdi. Türkistan'da Yeni Dünya'nın yayınına devam edildi ve «Türk kızıl askerlerinden oluşan bir askerî birlik» kuruldu. Ayrıca Mustafa Suphi, Uluslararası Doğu Propaganda Konseyinin Türkistan şubesini teşkilatladı. Bu teşkilatta Çin, Kaşgar, Buhara, Hiva, İran, Türkiye Komünist teşkilatlarını birleştirmeyi başardı. Mustafa Suphi, Taşkent'te iken, Türkistan Komünist Partisi Üçüncü Kongresine de katıldı ve bu Parti ile ortaklaşa çalışarak bütün Doğu halklarının kurtuluşu davasında önder bir yönetici olarak hizmet etti.

Mustafa Suphi ve arkadaşları, 1920 Mayısında bütün teşkilatla birlikte Bakû'ya geldiler. Buradaki eski Türk Komünistleri grubu yeniden ele alınarak kuruldu ve Türkiye Komünist Teşkilatının bir kolu olarak düzenlendi. Mustafa Suphi, Alman işbirlikçisi İttihat ve Terakkinin adamı Bahattin Şakri'in kurduğu sahte «Türk Komünist Partisi»ni yıktı ve açığa çıkardı. Anadolu'da başlayan Millî Mücadeleye katılmak için Mustafa Suphi bu defa da Azerbeycan'da bir seferberlik ilan etti.

Bu teşkilatlanma çalışmasıyla beraber, yoğun bir yayın faaliyeti başladı. Yeni Dünya dört bin nüsha basılıyor, iki bini Anadolu'da dağıtılıyordu. Ayrıca, Gençlik adlı bir gazete ve çeşitli broşürler yayınlandı. Parti okulu açıldı. Türkistan'da iken kurulmuş olan askerî birlik, millî mücadeleye katılmak amacıyla geliştirildi ve 1200 kişilik bir Kızıl Alay haline getirildi. Nahcivan'da, Anadolu ile ilişkileri sağla-

mak üzere bir şube kuruldu. Erzurum. Sivas, Ankara ve Karadeniz sahilinde faaliyetlere girişildi.

Mustafa Suphi ve arkadaşları 1 Eylül 1920'de toplanan Bakû Şark Milletleri Kurultayına katıldılar. Mustafa Suphi, 10 Eylül 1920'de 74 delegenin katılımıyla Birinci ve Umumî Türk Komünistleri Kongresini topladı. Bu Kongreye bizzat Mustafa Suphi ve arkadaşlarının hazırladığı Tüzük ve Program teklif edildi ve onaylandı. Böylece ülke çapında hareketi kucaklayan Türkiye Komünist Partisi kuruldu.

Millet Meclisinin ve bizzat Mustafa Kemal'in daveti üzerine, 1921 Ocak ayı içinde Kars'a gelen Mustafa Suphi önderliğindeki TKP heyeti, çeşitli tertiplerle Trabzon'a gitmek zorunda bırakıldı. Daha sonra Mustafa Suphi, Ethem Nejat, Hilmioğlu İsmail Hakkı, Kâzım Ali, Şefik, Topçu Hakkı ve diğer dokuz yoldaşıyla birlikte 28-29 Ocak 1921 gecesi Karadeniz'de hunharca şehit edildi.

Mustafa Suphi'nin proletaryanın ve halkın davası ve millî bağımsızlık için adadığı hayatı, devrimciler ve halk için örnektir. Yılmaz mücadele ruhu, devrim davasına bağlılığı, yığınları etkileme ve teşkilatlama yetenekleri Mustafa Suphi'yi Türkiye proletaryasının öncü müfrezesinin kurucusu yaptı. O'nun mücadelesi, fikirleri ve yetenekleri, devralmamız ve sürdürmemiz gereken değerli bir mirastır.

MUSTAFA SUPHİ'NİN YAZILARI

FAALİYETİN DÖRT CEPHESİ

Gerek Türkler ve gerekse müslümanlar arasındaki faaliyetimizi, memleket itibariyle İdil ve Ural'da, Kırım, Türkistan ve Azerbaycan'da olmak üzere dört kısma ayırmak mümkün olur.

1. Teşkilatımızın Moskova, Kazan, Samara ve Saratov gibi İdil ve Ural boylarındaki siyasî hücreleri ilk faaliyet yuvasını oluştururlar.

Bu çeşitli memleketlerde sayıları 500'e varan Türk komünistleri gerici kara kuvvetlerle mücadele amacıyla Türk esirlerinden Kızıl askerler meydana getirmeyi başarmış, Ufa ve Kazan'da «Çekoslovak» türedilerine, Orenburg'ta ise, Butov hayduduna karşı, Rusya'nın devrim cephesini savunmada yararlık göstermişlerdir. İdil ve Ural boyu, Çekoslovak uğursuzlarından temizlenince, buradaki eski sosyalist müslüman kuruluşları yeniden canlandırarak Gericilik ile Mücadele Komisyonuna teşkilatımızdan temsilci olarak katılmış ve Kazan'daki «Bilim Kurulu» yeniden kurulup üç ay kadar yönetilerek Tatar kültür ve medeniyetine dair birçok meseleler arasında yazı ve imla usulünün düzeltilmesine hizmet eden bir konferansı

da çağırılmış ve konferans önemli ve faydalı kararlarla işini başarmıştır.

Moskova ve İdil-Ural'daki faaliyetimiz:

Türkiye ile başlayan ilişkimiz, teşkilatımıza uluslararası teşkilatlar arasında yer almak hakkını vermesiyle 1919 Martında Moskova'da toplanan Uluslararası Danışma Meclisine bizim delegemiz de katılmıştır. Otuz dört memleketten birçok delegenin gelmesi üzerine, Üçüncü Enternasyonalin kurulmasıyla Türkiye komünist teşkilatı da Üçüncü Enternasyonal Birinci Kongresinde delegesini bulundurmıştır. Bu yıl Temmuz ayında toplanan İkinci Kongreye teşkilatımız iki delege göndererek devrimci kuruluşlar arasında varlığını onaylatmış ve gelecek kongrelere dört oy ile katılma hakkını kazanmıştır.

2. Kırım'da: Doğu cephesinin kara kuvvetlerden temizlenmesiyle, bütün faaliyetin güney Ukrayna'daki Uskro Potski saltanatı üzerine yöneltildiği sıradadır ki, merkez kurulu, İdil ve Ural'da çalışan bütün faal arkadaşlar için seferberlik ilan ederek Kırım hududuna hareket ediyor. «Yeni Dünya» gazetesi yazar, dizgici, harfler ve diğer malzemesiyle 22 Ocak 1919'da Kırım Kurultayının sol sosyalistlerden oluşan bir müslüman komünist şubesini meydana getirmiş ve iki ay sonra çağırdığı kongresine on yedi şehir ve köy teşkilatından otuzu aşkın delegenin katılmasıyla Kırım'daki komünistlerin sayısı 400'ü geçtiği anlaşılarak şu kısa zamana ait faaliyetin sonucunu görmüştür. Teşkilatımız bu arada «Kırım Müslüman Komünistler Ülke Bürosu» yanında açılan parti mektebinde yirmi yedi genç ve aydın komünist yetiştirmeye yol göstererek devrimci harekete metin esaslar hazırlamıştır. Türklere mahsus olmak üzere Kırım kıyılarındaki şehirlerde millî teşkilatlar yanında Türk komünist şubeleri ve oralarda ya-

şayan Türkiyeliler arasında küçük ölçüde Türkiye işçi ve köylü sovyetleri oluşturulduğu gibi, esas olarak Türk askerlerinden meydana gelmek üzere uluslararası doğu alayı da oluşturulmuştur.

Kırım'da yayın işlerine de kuvvet verilerek «Yeni Dünya» ve «Kırım Haberleri» isminde iki gazetenin sırayla her gün çıkarılmasına, Anayasa ve Komünizm Programı gibi birkaç eser tercüme edilip, bunlar gerek Kırım içinde, gerekse Türkiye sahillerinden gelmekte olan kaçak kayıkçılar vasıtasıyla memleketimizdeki işçi ve köylü halka dağılmış ve bu kayıklarla arkadaşlardan ve Kırım'daki işçi ve askerlerden birçoğu Türkiye'ye gönderilmiştir

İngiliz-Fransız donanmalarının tehdidi ve Çar saltanatını iadeye çalışan Denikin'in hücumu karşısında 23 Nisan 1919'da geri çekilmeye mecbur olduğumuz zaman, Kırım'ı devrim ateşleriyle tutuşmuş ve bütün kurtuluş ümitlerini proletarya hareketine bağlanmış bir halde bırakıyoruz. Kırım'dayken iyi ilişkiler kurduğumuz göçmen kurultaycılar, bizden sonra çıkardıkları «Millet» gazetesinde bu ümitleri açıktan açığa kuvvetlendiriyorlardı. Sonra aldığımız haberlere göre, oradaki bolşevik arkadaşlarımızda ve bu yararlı devrimcilerden on yedi kahramanın Vrangeli haini tarafından öldürüldüğü anlaşılıyor. Buradaki teşkilatımızın yol göstermesiyle meydana çıkanların Kırım hududunda kızıl asker sıfatıyla düşman kurşununa hedef olduklarını saygıyla belirtmek gerekir.

Kırım'da geri çekildikten sonra Odesa'daki faaliyetten de bahsetmek gerekir. Teşkilatımız arkadaşların önemli bir kısmını Türkiye'ye göndermek üzere Mayıs 1919 tarihinde Odesa'ya gidildiği zaman, oradaki Üçüncü Enternasyonal şubesiyle birlik-

te çalıştı. Beraber getirdiği matbaasında bildiriler ve Üçüncü Enternasyonal bildirisini yayınlayarak Türkiye'ye gönderdi. o zaman başlıca arkadaşlarımız, daha birtakım işçi ve köylü esirlerle iki gemi içinde memlekete yollandılar ki, bu arada Merkez Kurulu üyelerinden iki arkadaş İstanbul'a gitmişler ve beni delege olarak Rusya'da bırakmışlardı.

3. Türkistan'da: Dört tarafı düşman kuvvetleriyle sarılmış olan Odesa havalisinden 12. Ordu Güney Grubuyla zaferle çıkılıp Moskova'ya gelindiği zaman, Türkiye'de olan bütün olayların Moskova devrimci çevrelerinin dikkatini çektiği görüldü; aslında İtilaf Devletlerinin İstanbul'u işgali de Osmanlı Ordusunun kısmen silahları bırakmasıyla dağılması üzerine taksim siyasetinin bütün şiddetiyle meydana çıkması, ayaklanmalara sebep olmuş ve bu ayaklanmayı idare eden Mustafa Kemal Paşa ise bolşeviklerle ilişkiye girmek teşebbüslerinde bulunmuştu. Rusya Komünist Bolşevik Partisi Genel Merkezi ile yapılan haberleşmede Türkiye'de başlayan bu Millî Müdafaa hareketine destek olunarak aynı zamanda teşkilat adına yapılan teklifimiz kabul edilmiş ve bu teklif kendilerine yazı ile de duyurulmuştur.

Şimdi bizim için Türkiye'ye yakınlaşmak gerektiği halde, Güney hududu kara kuvvetlerle tamamen kapanmış olduğundan, Türkistan, İran ve Kafkasya yoluyla uzun bir seyahat zorunluluğu çıktı. Türkistan'a vardığımızda ise, Hazar Denizi kıyılarında durumun seyahata elverişli olmaması ve Türkistan İşleri Komisyonu başkanı İliyeva yoldaşın gerekli göstermesi üzerine birkaç arkadaş Kafkasya yoluyla Türkiye'ye gitmek üzere görevlendirilmiş olmakla beraber, Taşkent'de üç ay kadar kalınması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Bu sırada Türkistan Komünist Teşkilatının üçüncü kongresiyle buraya seçilen merkez komitesinin faaliyetine katılmış, bir taraftan müslüman emekçileri arasında uluslararası devrim yolunda fedakarlık duygularının yayılmasına, diğer taraftan ise mülkiyet ve şariat meseleleri etrafında halkın geleceği ile oynayan gerici kuvvetlere ve özellikle öteden beri memleketi soymağa alışık, sonunda komünist perdesi arkasında gizlenerek işine devam eden sömürgecilere karşı mücadeleye kuvvet verilmiştir. Doğuda devrim yollarını açacak ve Doğunun devrimci ve komünist teşkilatlarını bir araya toplayabilecek bir kuruluşa öteden beri ihtiyaç duyulmakta olduğundan Taşkent'de Uluslararası Doğu Propaganda Şurası adıyla bir kuruluşun meydana getirilmesine önderlik edildi.

Bütün teşkilat işleri tarafından yönetilen bu kuruluş içindeki, Kaşgar, Buhara, Hive, İran, Türkiye komünist teşkilatlarını toplamak başarılmış ve az zamanda Türkistan'ın doğu memleketleriyle birleşen bütün hudutlarında irtibat şubeleri açılmış ve dışarıda da gizli teşkilata başlanmıştır. Türk teşkilatına ait olmak üzere burada Şubiri yakınındaki şubeden başka, eski şehirde de bir şube açılarak Sibiry'a'dan gelmekte olan esirlerin eğitim ve geçimleri işinin yapılmasında yol gösterilmiş ve Türkistan Cephesi Başkomutanlığı huzurunda Türk kızıl askerlerinden oluşan bir askerî birlik meydana getirilmiştir ki, bu birlik şimdi Bakû'ya gönderilmiştir.

4. Azerbeycan'da: Türkistan'da açılan teşkilatlar tarafından toplanan Türk komünistlerinin sayısı kırkı bularak Hazar Denizinin düşmandan temizlenmesinden sonra, bu arkadaşlardan yirmi üçü ile beraber Türkiye'ye ait faaliyetin Kafkasya'ya nakli kararlaştırıldı.

rılarak 27 Mayıs 1920 tarihinde Bakû'ya gelindi. Bakû'ya gelir gelmez teşkilatımız, ilk defa olarak Türkiye'ye yaklaştığını ve kendi kitlesi içinde çalışma imkanına sahip olduğunu duymuştur. Teşkilatımızı Bakû ve etrafında Türkiye'den bir veya diğer suretle gelip toplanmış olan binlerce şair ve ressam da katıldı. Yolumuza inanan bazı arkadaşlar da teşkilata katılarak merkez bürosu yeniden faaliyete girdiği gibi, Bakû'da evvelden kurulmasına teşebbüs edilen Türk komite veya partisi kaldırıldı ve yeni esaslar kuruldu. Bu konuda biraz incelemeye ihtiyaç var: Bir süreden beri Anadolu'da ayaklanma hareketini Devrimci Rusya ile birleştirmek ve Azerbeycan Sovyetler Hükûmetini kurmak amacıyla Kafkas ülkesi ve bolşevik partisiyle beraber çalışan arkadaşlar, önce bir Türk komünist grubu, son zamanlarda ise Türk Komünist Partisi meydana getirerek merkez komitelerini seçmişlerdir. Buraya İttihat ve Terakki hükûmetinin savaş zamanında büyük roller oynamış bazı kimseleri alınmıştı.

Yakın geçmişlerin memleketin son savaş felâketleriyle ilgili olan bu kimselerle işçi ve köylü partisini kurmak ve temsil etmek doğal değildi.

Onun için bu teşkilatın kaldırılmasında tereddüd edilmeyerek eskiden beri Azerbeycan komünistleriyle beraber çalışmış olan bazı komünist arkadaşların Rusya ve Gürcistan'dan gelenlere katılmasıyla meydana gelmiştir.

Grup, Bakû teşkilatına esas olarak kabul edilip, bu grupta Türkiye teşkilatının Bakû şubesi meydana getirildi. Ve bu şube Azerbeycan Bakû Komitesi ne alındı. Böylece meydana gelen şube, faaliyetinde merkez kuruluyla birleşmiş ve üyesi iki yüze varmıştır. Kayıt ve tescil sırasında teşkilata, esas amaca hiz-

met edemeyecek birtakım kişilerin girdiği hissedilerek, bunlar hakkında tasfiye işlemine girişilmiştir. Bakû teşkilatının faaliyeti meclise ayrıca sunulacağından bu konuda daha fazla ayrıntıya gerek yoktur.

BAKU TEŞKILATI

Merkez kurulunun faaliyetine gelince, bunu anlamak için bir kere merkez kurulunun esas teşkilatını bilmek gerekir.

Merkez kurulu, teşkilat, propaganda, basın, irtibat, istihbarat, askerî şubelerinden, bir de genel yazmanlık ve malî şubesinden meydana gelir.

TEŞKILAT ŞUBEŞİNİN FAALİYETİ

Bu şube faaliyetini Türkiye ve Kafkasya'ya ait olmak üzere üç ay içersinde umulmayacak derecede genişletmiştir. Ayrıca ayrıntılı olarak anlatılacağı üzere, özellikle İstanbul ve çevresinde, maden ocağı bölgelerinde ve Karadeniz kıyıları gibi Avrupa emperyalistlerinin istilasına uğramayan bölgelerde çalışmış ve Doğu Uluslararası Konferansı ile teşkilatımız kongresinde yüze yakın delege bulunması başarısı sağlanmıştır.

Kafkasya'da kalmış olan Türkiye işçi ve köylüleri arasında teşkilat artırılmış ve böylece memleketimizde fikir yayılmasına hizmet eden ve önemli bir basamak daha meydana getirilmiştir.

YENİ ŞUBELER

Belirtildiği gibi, Anadolu ve Rusya içinde faaliyette bulunmuş, Anadolu'nun çeşitli yerlerine gönderilmiş arkadaşlar tarafından aşağıda gösterilen şube-

ler kurulmuştu. Bu şubeler, delegelerini bugün kongremize göndermiş bulunuyorlar.

İstanbul Şubesi: 1919 senesi başından beri faaliyet halindedir. Haziran başında Bakû'dan iki arkadaş gönderilmişti. İstanbul şubesinden bugün kongrede aşağıdaki delegeler (*) bulunuyor.

Zonguldak Şubesi: Abdurrahman ve Ahmet yoldaşlar Haziranda teşkilat için gönderilmişti. Ereğli ve Zonguldak'da şubeler açarak faaliyette bulunmuşlar ve kongreye delegeler getirmeyi başarmışlardır.

Trabzon ve Çevresi: Yusuf Kemal yoldaş tarafından Trabzon ve Rize'de şubeler açılmıştır.

Nahcivan Şubesi: Nahcivan'da hem Anadolu ile ulaşımı ve ilişkiyi sağlamak, hem orada bir şube açmak üzere Haziran ortalarında Cemal yoldaş ile Salih Zeki, Hilmi, Hakkı, Nurettin yoldaşlar gönderilmiş ve orada bir şube açılarak arzu edilen şekilde faaliyette bulunulmuştur. Salih Zeki yoldaşa Erzurum, Sivas, Ankara ve Trabzon çevresinde faaliyette bulunması için yetki verilmiştir. Yekaterinadar, Novarissisk, Tuapse şubeleri, Temmuz ortalarında Kuban ve Çurni, Karadeniz Kubirnası ile Anadolu'nun Karadeniz kıyılarında teşkilat yapmak, konferansa ve kongreye delegeler getirmek üzere gönderilen Baba Ali yoldaşla diğer yirmi arkadaş tarafından Yekaterinadar, Novarissisk, Tuapse'de şube açılmış ve Anadolu ile bu şubelerden 125 kadar delege getirilmiştir. Bunlardan 51'i Türkiye'den ve 70'i Kuzey Kafkas ve Karadeniz kıyısındanandır.

Bundan başka Bakû'de bir şube kurulmuştur. Oltu'da bulunan teşkilat ile ilişkide bulunmak üze-

(*) İsimler basılı metinde yoktur.

re Yusuf Ziya 've İran'da Hintliler arasında propagan-
dada bulunmak üzere Sadık, Kuban ve Rostov çev-
resinde yoğun miktarda sivil Türk esirleri bulunduğu
anlaşıldığından, oralara da Nafizade Alaattin, Burş
ve Citov yoldaşlar gönderilmiş ve askerî teşkilat için
binden fazla Türk esir ve askerî toplanmıştır.

BASIN VE PROPAGANDA FAALİYETİ

«Yeni Dünya» gazetesi: Bakû'de tekrar yayın-
lanarak bugüne kadar on bir sayı çıkmış, her sayıdan
iki bin adet Türkiye'ye, bin adet Aberbeycan'a 350
adet Rusya ve İran'a, 350 adet Türkistan'a gönderil-
miştir. Şimdi her bir sayıdan ihtiyat olarak 400 - 500
adet depoda mevcut bulunuyor.

YAZI VE ÇEVİRİ KOMİSYONU

Bu isimle bir komisyon kurularak Anayasa, Ko-
münist Partisi Programı, Lenin'in Hayatı, Lenin'in Bur-
juva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Hakkın-
daki Görüşleri, Komünist Partisinin Açıklaması, Ko-
münist Manifesto'su, Emek ve Sermaye, Bolşevizm
Nedir, Sovyet Hükûmeti Nedir ve Nasıl Kuruldu,
Kırmızı Ordu Birlikleri, Parti Hücreleri Genelgesi, Ço-
cuk Dostu, Okula Kadar Eğitim Kurumları Genelge
ve Programları adıyla on iki adet kitap çevrilmiştir.

Lenin'in Hayatı, Sovyetler Hükûmeti Nedir, Ko-
münist (Bolşevik) Programı, Burjuva Demokrasisi ve
Proletarya Diktatörlüğü adındaki kitaplar basılmış ve
diğerleri basılmak üzeredir. Bunlardan başka Komü-
nizm Alfabetesi, Hükûmet ve Devrim, Altına İbadet,
Büyük Başlangıç, Enternasyonal Tarihi, Mahkeme ve
Sosyalizm, Anayasa kitapları da kısmen çevrilerek
yakında tamamlanacaktır.

Tablolar: Ressamlarımız tarafından işçi ve köylülerimizin geçirdikleri acı dolu hayata ait 29 tabloda resmedilmiş ve sergilenmiştir.

Siyasî Kurslar: Bakû teşkilatına bağlı olmak üzere 17 Haziranda bir de siyasî parti okulu açılmıştır. Bu okuldan amaç, işçi ve asker arasında sosyal devrimin esasını bilen yoldaşlar yetiştirmektir. Okul, elli talebe ile öğretime devam etmiştir. 4 Eylül 1920 tarihinde birinci dönem bitirilmiş ve kırk genç, komünist diploması almıştır. Mektepte okunan dersler şunlardan ibaretti: Uygarlık Tarihi, Sosyal Devrim Tarihi, İktisat, Siyasî İktisat, Komünist Programı, Türkiye Devrim Tarihi, Sovyetler Hükümeti Anayasası, Sendikalar, Parti Propaganda ve Teşkilatı, Coğrafya, Genel Tarih, Müzik.

İRTİBAT VE İSTİHBARAT ŞUBESİNİN FAALİYETİ

Bu şubenin doğuya ait ilişki ve bilgi toplama faaliyeti, Türkistan'da kurulup, Pamri'den Hazar Denizine kadar yayılmış olan uluslararası Doğu Propaganda Şurası vasıtasıyla olmuş ve yeniden batıya doğru genişletilerek Nahcivan ve Karadenizde kurulan bazı noktalarla irtibat sağlanabilmiştir. Bu şube tarafından şimdiye kadar otuz dört arkadaş işe gönderilmiş, bu duruma dair 29 rapor ve mektup alınmıştır. Bu yazışmalar için ayaklanma hareketlerinin başında duran kumandan ve valilerden küçük subay, işçi ve askerlere varıncaya kadar birçoklarının gönderdikleri mektuplar vardır ki, bunların muhtevası, memleketin çeşitli tabakaları arasındaki ruh durumunu pek açık olarak göstermektedir. Türkiye'de kumandan ve paşalar da dahil olduğu halde bolşevizmin kurtarıcı bir kuvvet olarak görüldüğünü söylesek doğ-

ru olur. Yalnız büyük memurlar komünizmin Türkiye' de de giderek yukardan aşağıya doğru ve hayali bir usulde uygulanmasının mümkün olacağını düşünmekte, işçi ve askerler ise savaşın ve millî müdafaanın en büyük ağırlıkları kendi sırtlarına yüklediğinden ve zengin sınıfların kendilerini yine istedikleri gibi soyduklarından şikayet ederek buna son vermek için çare aramaktadırlar.

Özetle, İtilaf devletlerine karşı son azim ve karar ile mücadeleye girişen Anadolu, sosyal devrim için doğunun hiç bir tarafında görülmeyen yetenekler göstermektedir. Anadolu'nun Trabzon, Erzurum, Eskişehir gibi şehirlerinde komünistliği açıkça savunan «Albayrak», «İşçi» adlarıyla gazeteler çıkarılmış ve İstanbul'da komünist arkadaşlar tarafından «Kurtuluş» adında bir de derginin yayınlanması başarılmıştır. Beş sayısı çıkan bu dergide Üçüncü Enternasyonal ile birlikte çalışıldığı açıkça yazılmaktadır ki, kongremiz bu gazetelerin kurucu ve yazarlarından bazılarını faaliyetini içine almakla şeref sahibidir.

ASKERÎ ŞUBENİN FAALİYETİ

Daha Türkistan'da iken Türkiye'de propaganda ve teşkilat işleriyle uğraşmak üzere gönderilen Abit Alim yoldaş tarafından Bakû'da Türk esir askerlerinden meydana gelen bir komünist askerî birlik oluşturulmak üzere teşebbüslerde bulunmuştu. Merkez kurulu, Bakû teşkilat işlerini yoluna kor komaz, askerî birliği kendi idaresine alarak, kumandan ve siyasî yöneticiler tayin etmiş ve sevkiyat bakımından her kurulan askerî kıtanın bir kumandanlığa bağlı olması gerektiğine göre bu kıtanın da 11. Ordu Kumandanlığına bağlanması sağlanmıştır.

Bir süre sonra Türkiye'den alınan haberlerde mümkün olduğu kadar hızla yardım edilmesi arzu ve talep edildiğinden burada bulunan Türkiyeli işçi ve köylülerle esirlerden daha birçoklarının katılması ve teşkilatın tamamlanması sonunda askerî tümen Anadolu'ya gönderilmiş ve bu amaçla Rusya Sovyetler Hükümeti ve 11. Ordu Komutanlığı ile şube görüşmelere başlayıp esas amacına ulaşmayı başarmıştır.

Böylece eski komünist askerî birliği kızıl tümenin eski kadrosuna kabul edilmiş ve Birinci Nişancı Alayı adıyla bir alay kurulmuş ve yeni kumandan ve siyasî komiser tayin edilerek tümen karargahı da küçük ölçüde kurulmuştur. Bundan başka içeri Rusya'da esirleri toplamak için yirmi kadar arkadaş gönderilerek oralardan gönüllü getirtilmeye başlanmış ve Azerbeycan Sovyetler Cumhuriyeti içinde ise Türkiyelilerin seferberliği ilan ettirilmiş ve işe başlanılmıştır.

Birinci Alayın mevcudu kısa sürede artarak 700'e yakın bir hale geldiği ve seferberlik başarıyla devam ettiği sıralarda Moskova'daki Anadolu Elçiliğinin temsilcisi olan İbrahim Tali Beyin 11. Ordu Kumandanı ve merkez kurulu ile görüşmesinde «Türkiye'nin adama ihtiyacı yoktur, ancak silah ve cephaneye ihtiyacı vardır» yolunda olan ifadesi üzerine Ordu Kumandanlığı tarafından seferberliğin durdurulması konusundaki soruya tarafımızdan olumlu cevap verilerek seferberlik durdurulmuştur. Böylece 15-20 bin kişilik silahlı bir kuvvetin istilacılara karşı gönderilmesinden —bununla birlikte Anadolu'da ayaklananlar ile arada bir kötü anlayışa yol açmamak amacıyla— vazgeçilmiş ve önemli bir fırsat elden geçirilmiştir. Şimdiki halde mevcudu bine yaklaşan alayın ikinci

haftaya kadar Anadolu'ya gönderilmesi hazırlıklarıyla uğraşılmaktadır.

Bundan başka askerî şube yanında bir de Esirler Şubesi açılmış ve Rusya'nın çeşitli yerlerinden gelen esirlerden askerliğe gidemiyenler arasında ajitasyon işlerine hız verilerek, bir taraftan da geçimleri sağlanmış ve şimdiye kadar Bakû'ya gelen 1099 esirden 349 kişilik iki katile Türkiye'ye gönderilmiştir.

YAZMANLIK VE MALİYE ŞUBESİNİN FAALİYETİ

Merkez kurulunun 26 Mayıs 1920'den 10 Eylül 1920 tarihine kadar devam eden işlemleri, kayıt defterlerine göre 1401 giden, 202 gelenlerden ibaret olmak üzere 1603 kayıt toplamına ulaşıyor. Bu yazışmalar içinde parti işleri için 52 ve askerî işler için 21 kişiye verilen tasdiknameler vardır.

Maliye işlerine gelince: (Burada meclis, Suphi yoldaşın sözünü keserek hesaplar hakkında mecliste ayrıntılı bilgi verilmesine izin verilmemiş ve hesapları incelemek ve sonucunu bildirmek üzere Ahmet Cevat, Yakup ve Abdurrahman yoldaşlardan meydana gelen bir komisyon seçmiştir. Bununla beraber Mustafa Suphi yoldaş, maliye bakımından teşkilatın geçirdiği çeşitli devirleri kısaca anlattıktan sonra sözlerini şöyle bitiriyor.) Bu açıklamalardan anlaşıldığı üzere, teşkilatımızın masrafı büyük bir tutumluluk ve dikkatle yapılmaktadır. Bunun sebepleri:

1) Türkiye ile ulaşımın son zamanlara kadar pek zor olması dolayısıyla düzenli para gönderilmesinin sağlanmamış olması,

2) Memlekette masrafı kontrol edecek yüksek teşkilatın henüz bulunmaması bakımından, giden

propagandacılara asgarî miktarda para verilerek duygularının gelişmesine çalışılması ve nihayet ihtiyat olarak bir kısım paranın muhafazası düşünceleriyle açıklanabilir. Şimdi yollar sağlanmış olduğu gibi, sorumlu arkadaşlarımız da İstanbul ve Anadolu'da çoğalmış olduklarından, ciddî faaliyet sonucunda kasamız gelirinin hızla yükseleceğine şüphe yoktur. Bununla beraber bizim para harcamalarında tutumluluk, denetim ve ihtiyaç ilkelerini terketmememiz gerekir.

Bugün uluslararası devrim çevresinden yardım almakla beraber düşünmeliyiz ki, memlekette kara kuvvetlerle çarpışarak uluslararası devrim çevresiyle ilişkiye girişemeyeceğimiz zamanlar da gelebilir. Bu gibi zamanlarda zorluğa dayanabilmek onurunu şimdiden kazanmaya çalışmalıyız.

İşte arkadaşlar, böylece size altı senelik savaş ve mücadele tarihinin çeşitli safhaları hakkında bilgi verdiğim gibi, aynı zamanda Türkiye Komünist Teşkilatı Merkez Kurulunun özet olarak faaliyetini bildirmiş oldum. Merkez Kurulu, bu faaliyetiyle Türkiye işçi ve köylü halkının zalim ve yağmacı hükümet ve devletler ayağı altında ezilmiş olan haklarını ve isteklerini uluslararası devrim ufuklarında göstermeyi başardı. Şimdi ise bu hakları ve istekleri, kızıl bayrak halinde Türkiye ve Rusya'daki komünist arkadaşlarımızın birleştikleri bu saygıdeğer kongreye sunarak görevini tamamlamış oluyor. Bu kongrede birleşerek devrimcilikteki güven ve kuvvetlerini artıran komünist arkadaşlarımızın kutsal bayrağımızı yere düşürmeyerek zafer yolunda daima ileriye büyük adımlar atacaklarına ümit ve güvenimiz tamdır.

MUSTAFA KEMAL PAŞAYA MEKTUP(*)

Büyük Millet Meclisi Başkanı
Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine,

1. Süleyman Sami yoldaş aracılığı ile gönderilen mektubunuzun içeriği gerek Rusya'daki teşkilatlarımız, gerek Üçüncü Enternasyonal çevrelerinde iyi etki yaratmış, ezilen memleket ve halkımızın kölelik ve yoksulluktan kesin olarak kurtulmasına yönelmiş ortak amacımız, elbirliği ile çalışılması konusundaki azmimiz güçlenmiştir. Bunun düşünceden uygulamaya geçmesi için Türkiye'de de her tarafta ve hemen kendiliğinden doğmaya başlayan komünist teşkilatlarının kanunî bir şekle sokulması gerekir. Gerek bu hususu sağlamak, gerekse genellikle ilişki kurmak üzere zıtalılarının de önerisine uygun olarak geniş yetkiye sahip heyet bugünlerde yüksek huzurunuzla erişmek üzere yola çıkmağa hazırlanmaktadır.

2. Kıyam ordularının doğu cephesindeki başarılı hareketleri burada iyi etkilerde bulunmuş ve an-

(*) Atatürk ve Komünizm, R. , Nuri İleri, s. 202 - 206.

cak son zamanlarda yüksek tarafınızdan hiç bir ilişki ve bağlantı kuryesinin de gelmemesi dikkati çekmiş olduğundan durumu inceleme ve daha güçlü ilişkiler kurmak üzere Meldivani yoldaşın başkanlığı altında bir kurul tarafınıza gönderilmiştir.

Ermeni sınırlarını aşan, sözü geçen hareket münasebetiyle kamuoyunda oluşan bazı tereddütler tebligatımız sayesinde teskin edilmiş ve bu hareketten Ermeni işçi ve köylü halkının zarar görmeyeceğini, amacın ise arada İtilaf devletleri ajanlığını yaparak birçok dolan ve cinayetten çekinmeyen Taşnak Hükümetinin bastırılmasına yönelmiş olduğu tebliğ edilmiştir.

Tarafımızdan yapılan bu tebligat kamuoyuna iyi tesir etmiş olmalı ki, Türklerin barbarlığı hakkında eskiden beri alışlagelmiş propagandalar bu defa baş gösterememiştir. Hatta Ermeni Komünistleri yayınlarında Türk askerî hareketine taraftar görünmeseler de, savaşın çıkmasında, Anadolu isyancılarını haklı gösterecek havadisler yayınlamaya devam etmektedirler.

Herhalde «Ermeni kıtali» şeklinde Rusya ve Avrupa proletaryasının fikirlerini Anadolu hareketinin aleyhine ayaklandırabilecek olaylara yer verilmeyecek, bizim de yalancı çıkarılmamızı ricayı gereksiz saymıyoruz.

3. (General) Vrangel'in başarısızlığı, Anadolu'nun ise Batı ve Doğu cephelerini sağlaması üzerine İngilizlerin de Büyük Millet Meclisi Hükümetiyle anlaşma münasebetlerine girdiği yolundaki vaadin son günlerde kuvvet bulmasıyla, bunun da böyle bir anlaşmanın Anadolu kıyamcılarına şimdiye kadar kazandıklarını birdenbire kaybettireceğini, İngilizlerin Anadolu'yu Sovyetler üzerine sevkettirebilecek maddî ve

manevî her vasıttan mahrum bulunduğu, ancak kıyamcıların Rusya ile daha güçlü ve faal bir ilişkiye girmek istediklerini söyledik ki, bu fikirlerde hata etmediğimizi sanıyoruz.

4. Partimiz tarafından Anadolu hareketına yardım olmak üzere, kuruluşunu önceden haber verdiğimiz «Türk Kızıl Alayı» Merkez Komite üyesinden Mehmet Emin yoldaşın kumandası altında takriben üç hafta önce Nahcivan yoluyla Kazım Karabekir Paşa emrine girmek üzere gönderilmiş ise de, bu sırada Doğu Cephesinin saldırıya geçmesi, Taşnakların Nahcivan yolunu kapamalarına sebep olmuş, askerin Anadolu'ya erişmesi mümkün olamamıştır; ancak alayımızın Kêrûsid'den başlayarak Pazar Çayına doğru yaptığı hareket başarıyla sonuçlanmış ve düşman kuvvetinin büyük kayıplarına sebep olmuştur, askerlerimizden 11 ölü ve 20 kadar hafif yaralı vardır. Halen kışın şiddetle sürmekte olmasından dolayı askerlerimiz Agran'da istirahata çekilmiştir. Delican yoluyla yollanmaları için gereken çalışma yapılmaktadır.

5. Büyük Millet Meclisinin Azerbeycan'da temsilcisi Memduh Şevket Bey Bakû'ya gelir gelmez, görevlerini başarıyla yapma olanakları sağlanmış ve kendisi tanınmış devrim büyükleri ile ve bu son günlerde burada bulunan Rusya Halk Komiserleri Şurası üyesi Stalin yoldaşla tanıştırılmıştır.

Stalin yoldaşla iki saat kadar devam eden bu görüşme sonucunun Memduh Şevket Bey tarafından arzedilmiş olduğunu tahmin etmekle beraber, iki üç noktayı buraya eklemeyi gerekli buluyoruz.

Stalin yoldaş bir kere Rusya Şuralar Hükümetinin Anadolu'daki millî ayaklanma hareketine, bütün Doğu milletleri için uyulacak bir örnek olarak baktığını ve bu hareketi pekleştirmek için her fedakarlı-

ğı yapmaya hazır olduğunu söyledikten sonra, şimdiye kadar büyük ölçüde fiili yardımda bulunulmadıysa bunun nedenini Anadolu'yla esaslı bir bağlantının ancak son günlerde kurulabilmiş olmasıyla izah ediyor. Diğer yönden Anadolu hareketi başladıktan sonra Kızıl Ordunun tarafsız kaldığı hakkındaki sözlerin etkili olmadığı, bugün Nahcivan cephesindeki hareketin önemlice kuvvetleri işgal ettiği gibi, Kırım işi (biter bitmez) ilk planda Kafkasya hareketine kuvvet verileceği bildirilmiştir. Stalin yoldaş üçüncü önemli bir meseleden daha söz etti:

Enver Paşa ve arkadaşlarının Rusya'da iyi karşılanmaları bunların kıyamcı Anadolu için çalışmalarını şartıyladır. Kendilerine maddî yardımlarda da bulunulduğuna göre, bunların Anadolu cephesini bozarak, iç ihtilaflar yaratmalarına teşebbüsleri ihtimali var mıdır? Böyle yardımlara devamı mani bir sebep var mıdır? Memduh Şevket Bey sebeblerini açıklamış ve Enver Paşa ve arkadaşlarına yardımda devam olunabileceği cevabını vermiştir.

6. Buralarda eskiden beri Komünist adı altında faaliyette bulunan Dr. Fuat (Sabit) Bey'in Anadolu hareketini —milliyetçilikten uzak göstermek şartıyla— programsız bir çoban hareketi olarak incelemeye çalışması ve esasen komünistlikle de ilgisi olmaması itibariyle, teşkilatımızla ilişkisi kesilmiştir. Sözü geçen kişinin sonradan Bekir Sami Beyin birkaç zaman evvelki bir fikir yoklamasına dayanarak kendisini Anadolu Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Rusya'daki elçisi olarak ilan ile bir de mühür kazdırarak, Azerbeycan hükümetinden 4 milyon ruble talebine kalkışması durumu çirkin bir şekle sokmuştur.

Rusya Şuralar Hükümetine temsilci olarak yolalanacak kişinin millî ayaklanma hareketinde mevki

kazanmış, faal devrimciler arasından seçilmesi uygun olur fikrindeyiz.

7. Teşkilatımız Bakû Kongresinde (10-15 Eylül 1920) bir program ve teşkilat tüzüğü kabulü ile parti haline geçtikten sonra memlekette hemen izleyeceği siyaseti saptamıştır. Türkiye Komünist Partisinin Büyük Millet Meclisi Hükümetini, emperyalist devletlerle savaştığı müddet süresince bütün gücüyle desteklemeğe, savaş cephelerinde zaaf ve dağılmaya sebep olacak her türlü aşırılıktan kaçınmaya karar verdiği gibi, zulum ve iğtisaba karşı mücadele hislerinin halk sinesinde derinleşmesini sağlamak üzere parti, faaliyete geçmeğe lüzum görmüştür ki, bunun kanunî şekilde cereyan etmesi için Büyük Millet Meclisi Hükümetince gereken müsaadenin esirgenmeyeceği ümit edilmektedir. TKP (Türkiye Komünist Partisi) hakkında mektubumuzu takdim eden yoldaş bilgi verecektir.

Emperyalizm esaretinden ve Büyük Millet Meclisi Hükümetinin bu yolda açılan devrim cephesinde şeref mevkii tutmakta başarısını temenni ve saygılarımızla teyid eyleriz.

Türkiye Komünist Partisi
Başkan: Mustafa SUPHİ
Sekreter: Ethem NEJAT
Merkez Heyeti

TKP BİRİNCİ KONGRESİNDE KONUŞMA

Teşkilat dönemlerini geçiren ve şimdiye kadar birer grup halinde yaşayan Türkiye Komünistleri, bu Kongreden teşkilatlı ve birleşmiş bir parti olarak çıkmakla yeni bir hayat dönemine ayak basıyorlar. Partimizin önünde duran birinci görev, bundan sonra memleketimizin işçi ve yoksul köylüleri arasında düşüncemizi kuvvetle ve hızla yayarak, halkın kaderini kendi eline verecek sebep ve yetenekleri hazırlamaktır. Türk Komünistleri, üç yıldan beri Rusya sosyal devrimi içinde birçok safhalardan geçtiler.

Zaman oldu ki, karşımıza çıkan kara fikirli gericiler, Türkiye’de işçi ve köylü sınıfının mevcut olmadığını ve olsa bile hamalların memurlardan iyi yaşadıklarını söylemekten utanmadılar. Son zamanlarda ise, özellikle İstanbul, İzmir, Konya, Erzurum, Ankara ve Eskişehir’de meydana gelen işçi ve köylü teşkilatları, seslerini yükselterek gösterdiler ki, Türkiye’de işçi ve köylü adı altında önemli devrimci bir sınıf yaşıyor. Ümitliyiz ki, İstanbul ve Anadolu işçi ve köylüleri yakında istilacıya ve zalime karşı bütün kuvvetleri toplayarak, yaşama ve savaş çalışmasını kendi kollarına almak gücünü gösterecektir.

Zaman oldu ki, Türkiye işçi ve köylüleri, zorba vali, hakim ve paşalar karşısında söz söylemek cesaretini bile gösteremezdi. Fakat son olaylar gösteriyor ki, İstanbul hükümetinin ve padişahın İngilizlerle birleşerek memleketi sattığını halk pek iyi anlıyor. Türkiye'nin ezilen işçi, köylü ve askerleri bu alçaklığa, bu hıyanete karşı süngüsünü oradaki ağa ve paşaların göğsüne çevirmiş savaşıyorlar. (Alkışlar)

Ve nihayet zaman oldu ki, arkadaşlar, Türkiye'de komünist teşkilatı olmaz dediler. Fakat Türkiye'nin çeşitli şehirlerinden gelen komünist temsilciler, bunun aksini ispat ettiler, Türkiye'de işçi ve köylü komünist teşkilatı gittikçe genişliyor ve kuvvet kazanıyor. Şimdi Komünist Partisinin, sömürgeci kuvvetleri ezmeğe kararlı emekçi halka rehber olacağına hiç şüphe edilemez. (Alkışlar)

Komünizm meşhurlarından Engels, bir eserinde diyor ki: «Yer yüzünde teknik zulme alettir. Zaman gelecek ki, tekniğin ilerlemesi sonucu yer yüzünü kan deryaları alacak ve zalim emperyalistlerin taçları bu kan deryasına yuvarlanacak da, bu tacı yerden kaldırıp başına koymaya cesaret edecek adam bulunamayacaktır.» İşte bu dönem gelmiştir: Rusya'da, Almanya'da, Avusturya'da, Türkiye'de çarlık, imparatorluk, padişahlık artık bir daha dirilmeyecek şekilde yıkıldığı halde, hiç kimse cesaret edip de o tacı başlarına geçiremiyor.

Vaktiyle halka zulüm edenler, bugünkü işçi ve köylü devrimi önünde diz çökerek ezilen halka taraftar ve hizmete hazır gözüküyorlar. (Alkışlar)

Memleketimizde her türlü dereceden sınıf uzlaşmalarının ve yalanlarının ortaya döküldüğü böyle bir dönemde, böyle bir buhran döneminde halkın

kaderini kendi eline alarak iş görmesi bir zaruret haline giriyor. Bu işte doğru yolu göstermek görevi Komünist Partisinin üzerine düşmektedir. Komünist Partisi için memlekete musallat olan dış düşmanları kovmak nasıl bir görev ise, içte halkın sırtından geçen yağmacı asalak sınıfları da hazır yiyicilik halinden çıkarıp, yumruk altında çalıştırmak da o derece esaslı bir görevdir. Bu iki noktanın sağlanması ile-
 dir ki, Komünist Partisi ezilen işçi ve köylü halka karşı hizmetini yapmış ve sınıf farkları ortadan kalkarak sosyalizme, gerçek adalete kavuşmuş olacaktır. Onun için son söz olarak diyelim ki:

YAŞASIN TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ!
 YAŞASIN DÜNYA PROLETARYASININ BİRLİĞİ!
 YAŞASIN ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONAL!

ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONAL'IN İKİNCİ KONGRESİNDE KONUŞMA

Geçen sene Mart ayında uluslararası deyrimci Rusya'yı Avrupa ve Amerika burjuvazi kuvvetlerinin kuzey ve batıdan, Kolçak ve Denikin kara kuvvetlerinin doğu ve güneyden şiddetle tazyik ettikleri sırada Moskova'da, istişare için davet edilmiş olan muhtelif Avrupa ve Asya işçi ve köylü (komünist partileri) temsilcileri, Kremlin Sarayının muhteşem Ödüller Salonunda toplanmışlar ve 30 kadar teşkilatı temsil eden 50 kişilik bu meclisi, Üçüncü Komünist Enternasyonalinin Birinci Kongresi, ad ve ilan etmişlerdi. İkinci Enternasyonalin üyeleri olan İngiliz, Fransız, Alman sosyalist ve sosyal demokrat partileri cinayetkar Avrupa savaşına oy ve kalemleriyle katışarak işçi ve köylü siyasî partilerinin barış ve kardeşlik cephesini dağıtmaya ve böylece cellat Avrupa ve Amerika emperyalizminin bir kat daha kuvvetlenmesine nasıl sebep oldular ise, 1919 senesinde Kremlin Sarayında doğan Üçüncü Enternasyonal de, bu dağınık partileri giderek kendi azimli iradesi altına toplamaya muvaffak oldu. Alınan haberlere göre bu-

gün, Temmuzun 17'sinde açılacak olan İkinci Kongreye katılmak üzere Avrupa, Amerika ve doğu memleketlerinden 400'e yakın temsilci Moskova'ya gelmişlerdir. Alman Spartakistlerinden başka bağımsız sosyal demokratların, İtalyan, Macaristan, Avusturya, Balkan komünist partilerinin toplandıkları bu kongrede Türkiye, İran ve Rusya Sovyetler Federasyonu içindeki bütün doğu halkları komünist teşkilatlarının temsilcileri birleşmiş olacaklardır. Üçüncü Enternasyonalin Birinci Kongrede ortaya çıkardığı metin azimli uluslararası birlikle, sosyalist Rusya'yı saran boğucu kuvvetleri dağıtıp kovmağa muvaffak oldu. Muhtelif Avrupa ve Amerika memleketlerinin komünist ve sosyalist partileri parlamentolarda, işçi ve köylüler ise, mensup oldukları milletler içinde, bolşeviklere karşı gösterilen her türlü baskıya karşı ayaklanarak, gerek parlamentolarda, gerekse Rusya'ya karşı gösterilen savaş kuvvetlerinde yarıklar açtılar, o halde ki, bugün burjuva hükümetleri sosyal devrime karşı ne parlamentolarından büyük imdatlar istemeye, kesin kararlar çıkartmaya, ne de ordularından (okunamıyor) kendilerinde kuvvet hissediyorlar.

Üçüncü Enternasyonal, bunca yıllık hayat faaliyetinde, Avrupa ve Amerika işçi ve köylü devrimci güçlerini sosyalist Rusya etrafında böylece toplamaya ve bugünlerde Avrupa'da, devrimci olduğu kadar, siyasî bir etken olarak meydana çıkmayı başardı. Şimdi Üçüncü Enternasyonal karşısında duran mühim mesele, batı proletaryası gibi doğunun derini karanlıklarında ezilen ve yoksul halkları da kendi etrafında birleştirmeye ve emperyalizme karşı Asya'da yüksелеcek büyük bir yumruk hazırlamayı başarmaktadır. Birinci Kongreden beri Enternasyonalin aile efradından sayılan Türkiye, İran ve Rusya içindeki Türk,

Tatar komünist teşkilatlarının bu ikinci yıl içinde bugün faaliyet ve kuvvetlerini birleştirerek bu maksadı temin etmeleri, tarihin kendilerine yüklediği bir görevdir.

Bu münasebetle Lenin yoldaşın bir sözünü hatırlıyoruz

«Doğuda devrim, doğu komünistlerinin doğrudan doğruya kendi işleri olmalıdır.» Gerçekten de doğunun batıdan pek farklı ve başka nitelikte olan iktisadî ve ruhî özelliklerini göze alsak, bu sözün önemi anlaşılmış olur. Kuşkusuz ki doğuda devrim hareketlerinin nabzından anlayacak gene doğuludur. Fakat şunu da eklemeli ki, teşhis kadar tedavinin de önemi inkar olunamaz. Ameliyat ve tedaviye dair meselelerde tecrübe, maharet ve teknik tamamiyle Avrupalı devrimci yoldaşlarımızda özümleniyor ve toplanıyor. Şimdilik, emperyalizm ile sosyalizm düzenli iki cephe halinde karşı karşıya durduğuna göre, doğu devrimcilerinin batıdan tam bir yardım ve kuvvet almadıkça iş görmeleri olanaksızdır. Onun için doğunun devrimci komünist teşkilatları, bölge teşkilatlarını ilerlettikçe Üçüncü Enternasyonalin de doğu için faaliyet ve yardımını geliştirmesi uluslararası sosyal devrim adına kutsal bir görevdir. Evrensel devrim hareketinde batı proletaryasından bağımsız olarak doğuda iş görmek nasıl bir hayal ise, doğuyu batıdan ayırmak ve birini diğeri adına feda etmek de büyük ve tarihî bir hata olur.

Üçüncü Enternasyonalin İkinci Kongresine katılan batı ve doğu komünistlerinin bu gerçeklere değer vereceğini ve doğuda devrimci teşkilatın ruhlanmasına yardımcı olacak büyük adımlar atarak ikinci senelik faaliyet devresine zafer ve başarı ile gireceklerini kuvvetle ümit ediyoruz.

SÖMÜRGELER VE MİLLETLER HAKKINDA KARAR

(TKP Birinci Kongresinde
karar olarak kabul edilen
Mustafa Suphi'nin görüşü)

1. Sömürge, bugünkü haliyle istilacılık devrini geçiren sınaî, malî, ve ticarî tekelciliğin zorunlu bir ürünü olduğu gibi, millî çatışma ve savaşlarda da var olan iktisadî ve siyasî şartlardan çıkan bir faciadır.

Toplumun kaderi, zenginliğe dayanan sermayedarlardan, fetihçilik ve yağmakarlıkla şöhret kazanmış hükümet eden emirler ve hükümetlerle, bunlara satılmış bir avuç eşraf ve memurlardan ibaret bir azınlık sınıfı elinde kaldıkça bu felaketlere son vermek imkanı yoktur.

2. Burjuvazi çağında kurulan hükümetler, kişilere ve milletlere ait adalet ve eşitliğe dair birçok söz ettikleri halde, tarihin bize gösterdiği feci olaylar, hatta son Avrupa savaşından sonra kararlaştıran Versay Barış Anlaşmasının mağlup ve zayıf millet ve mem-

leketleri kısım kısım esir ve sömürge haline getirmeye teşebbüs yolunda meydana çıkan sonuçları pek ala gösteriyor ki, adalet ve eşitlikten söz eden bu şiarlar yalancı bir gösteri olmaktan başka bir nitelik kazanmamıştır.

3. Demek olur ki, sermayedarlar, hükümdarlar ve sultanlardan oluşan hiç hükmündeki bir azınlığın, insanlığın büyük çoğunluğunu meydana getiren zayıf ve yoksul emekçi sınıflara zulmu ve zorbalığı şeklinde beliren evrensel belanın giderilmesi ancak sınıf farkını ortadan kaldırarak, yeryüzünde hakim ve mahkum, zalim fertler ve milletler ve devlerin hükmünü bırakmıyacak bir devrimin ortaya çıkması ve gerçekleşmesiyle sonuçlanacaktır.

4. Bütün dünya işçi ve köylüleri arasında ortaya çıkan bu nitelikteki sosyal devrimde, şimdiye kadar başka devlet ve milletlerin egemenliği altında ve sömürge halinde yaşayan millet ve memleketlerin işçi ve köylüler sınıfının millî ve medenî taleplerine karşı, hakim durumdaki millet proletaryası tarafından fedakarlıkta bulunarak, ezilen milletler arasında aydınlanmanın ve uygarlaşmanın gelişmesine hizmet edecek uygarlık taraftarı millî kurumlara kuvvet vermesi ve bu suretle onların da samimi olarak devrime yardımlarının esasları hazırlanmalıdır.

5. Komünist Partisi, devrim hareketinin yeni girdiği gelişmemiş memleketlerde emperyalizme karşı varlığını savunan millî kuvvetlere yardımla birlikte, genellikle sermayedarlar idaresine karşı sınıf mücadelesi duygusunun emekçi halk içinde derinleşmesine uygun yolda bulunmalı ve mutlaka teşkilatın bağımsızlığını korumalıdır.

ANADOLU'DAN GELEN ELÇİLER VE ANADOLU'YA YARDIM

Çoktan beri Anadolu'dan gelecekleri beklenmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi elçilerinden meydana gelen olağanüstü heyetin Tuapse yoluyla Moskova'ya vardıkları haberi alındı.

Bu heyet, başta Büyük Millet Meclisi İktisat Bakanı Yusuf Kemal ve Dışişleri Bakanı Bekir Sami Beyler olduğu halde Lazistan (Rize) Mebusu Osman ve Danışman Dr. İbrahim Tali ve Seyfi Efendilerden meydana gelmektedir.

Yusuf Kemal ve Bekir Sami, her ikisi de, Avrupa'da öğrenimlerini tamamlayan Türkiye'nin en temiz ve sayılan kimselerindendir. İttihad ve Terakki Fırkası'nın iktidar ve hükümeti zamanında birer mevki sahibi olmakla beraber, fikirce bağımsızlıklarını korumuş ve vicdanlarına karşı saydıkları işlere karışmamak cesaretini göstermiş, sayıları az siyaset adamlarından olan bu kişilerin uluslararası Rusya ile ilişkide aracı olarak seçilmeleri, Büyük Millet Meclisi adına bir başarıdır.

Bu kişilerin geçmişe ait hayatları gibi eski arkadaşımız Yusuf Kemal'in bu sefer elimize ulaşan mektupta belirtilenler, Anadolu'daki hükümetin başındakilerin kişiliklerini açıkça gösteriyor. Anlaşıyor ki, Büyük Millet Meclisi gibi Kuvayı Milliye Ordusunda halkın ihtiyacına uygun ruh ve fikir uyanmakta ve zavallı Türkiye işçi ve köylülerinin acıklı hali öteden beri zulme, istibdata her ne sebeple olursa olsun alet olan bu eski kurumların bile yüreğini yakmaktadır. Biz her halde Yusuf Kemal'in bu yoldaki yazılarını sırf kişisel üzüntüleri sonucu değil, belki Anadolu devrimcilerinin iş ve duygularına bir yankı olarak saymak istiyoruz. Sosyal devrim ezilen insanlığı oluşturan türlü kümeler hakkında engelsiz, sınırsız duygularla doludur. Bizler, dünya devriminin bugünkü mecmuu ve merkezi olan Rusya'da çalışan komünistler, elimizde Mark'sın kitabı olduğu halde, din, millet, ırk ve renk ayrılığı yapmaksızın, hangi memleketin olursa olsun, ezilen insanlarını kurtarmak emelleriyle en uzak ufuklara doğru atılmaktan en karanlık zulüm deryaları içinde çırpınan, haksızlığa uğrayan milletlere el uzatmaktan çekinmiyoruz. Bugün Türkiye halkı ise, genellikle Avrupa ve Amerikan emperyalizminin, Yunan ve İngiliz korsanlarının yağmacılıklarına karşı hayatının en tehlikeli anlarını yaşıyor. Türkiye işçi ve köylüleri, ellerinde tutukları son ekmek dilimini zorbalara kaptırmamak için mücadelenin, savaşın en büyük ağırlıklarını kendi sırtlarında taşıyorlar. Türkiye işçi, köylü ve askerlerinin bu mücadelede sosyalist Rusya ile Üçüncü Enternasyonalin her türlü desteğine hiç şüphesiz ki hakları vardır. Ayaklanan Türkiye'ye en büyük ölçüde yapılması gereken bu desteğin yalnız ortak düşman olan Avrupa ve Amerikan emperyalizminin Kü-

çük Asya cephelerinde sıkıştırılıp ezilmesi bakış açısından değil, Doğu ve Batının uluslararası ilişkisi yönünden de büyük önemi olacaktır. Bir kere Türkiye, bütün o eski şöhret ve kudsiyetleriyle, genellikle doğu ülkeleri içinde ve özellikle Hindistan'da büyük bir yer tutuyor. Türkiye'nin böyle muhtaç ve tehlikeli bir dönemde sosyalist Rusya'dan göreceği yardım, sosyal devrime doğunun gönlünü kazandıracak, bu ise tırnaklarını Asya'nın ruhuna saplayan İngiltere hesabına büyük bir darbe olacaktır.

İşte bütün bunlar için Anadolu'da olayların biraz daha gelişmesine, biraz daha zamana ve biraz daha fırsata ihtiyaç var. Önümüzdeki iki ay içersinde Avrupa ve İngiliz emperyalistleri, Anadolu'daki ayaklanmayı bastırıp hükümeti himayeleri altındaki Sultana vermeyi başarırlarsa, sosyal hareket karşısında büyük bir duvar yükselmiş olacak ve bundan Azerbaycan ve bütün Rusya şuraları etkilenmiş olacaktır.

Onun için her türlü güçlüğü, fedakarlığı göze alıp ve her türlü tereddütlerden vazgeçerek ayaklanan Türkiye ve onun bu sefer Moskova'ya gelen gerçek vekillerine mümkün olan yardımı yapmak bugünün bize yüklediği borçtur.

SOSYALİZM İÇİN MÜCADELE

Türkiye'nin yoksul ve ezilen işçi ve köylülerine!

1 — Ancak sermaye ve para tahakkümünün devrilmesi ve yalnız sosyalizm devriminin bütün ci-hana dağılması sana tam ve sağlam bir hürriyet verecektir. Sen, ancak sermayedarların, zenginlerin, toprak sahiplerinin, paşa ve ağaların etki ve baskısını yıktığın ve bütün kuvvetinle sosyalizm devrimini kendi memleketinde savunduğun ve yaydığın takdirde uluslararası devrimin ilerlemesine yardım etmiş olursun.

2 — Türk, müslüman, yabancı, her ne olursa olursa olsun, büyük veya küçük sermayedarlar ve zenginlerle birlik ve ittifak yapma.

3 — Uluslararası savaş ağalığına ve emperyalizme elinden geldiği kadar karşı dur, memleketin içinde hiç bir bölük yabancı askeri kalmasın! İngiliz ve Fransız emperyalistlerine ve onların yardımcısı, yordakçısı olan Yunan ordusuna bir karış toprak verme! Onlara hiç bir demiryolu, hiç bir fabrika hiç bir liman, iskele terketme, yabancı madrabazların, senin

kanını emen bölüklerin memlekete dalmasına karşı koy!

4 — Fransa, İngiltere, Amerika emperyalistlerinin yapacakları barıştan sakın ve bil ki, onların isteyecekleri tazminat ve eski borçlara dair ortaya koyacakları hesaplar, senin belini bükecek ve elinde, avucunda ne varsa, hepsini kaybettirecektir.

5 — Devrim düşmanlarıyla uzlaşmaya razı olan ikiyüzlü hainlere ve Fransızlar tarafına geçmeye yahut onlarla beraber diğer bir güruh emperyalist devletlere karşı «millî savaş» açmayı kabul eden ve savunan ikiyüzlü dolandırıcılara el verme! Memleketini yeniden emperyalist savaşa sokmaktan ve ana toprağını yeniden siperler, hendeklerle sardırarak bağrını yırtmaktan sakın! Kendi galibiyetleri ile İngiltere ve Fransa'da devrimi durdurmaya ve Alman - Macar devrimlerini de semeresiz bırakmaya kasteden Loyd Corclar ve Klemansolara yardım etme!

6 — Sermayedarlar, generaller, papazlar ve tutucu mollalar ile birlikte emekçi halka karşı giden ve Rusya işçi halk cumhuriyetini yıkararak, onun yerine zenginler, sermayedarlar cumhuriyetini veya daha doğrusu çarlar devletini kurmak isteyenlerden kaç! Bunlar, bütün dünyanın emekçi halkını kesip doğradıktan sonra, şimdilik kendilerine eğilim gösteren ikiyüzlü sosyalistleri dahi çiğneyip geçecek ve sermayedarların, çiftlik ağalarının tapındıkları zalim padişahın, kralın, çarın tahtını ensene bindireceklerdir.

7 — Emperyalist hükümetlerin bugün memleketimize ve haklarımıza saldıran ordularına karşı savaşa kalk! Fransızların para ile satın alarak üzerimize yolladıkları bütün alçak kuvvetlere silah çek! Yoksul emekçi halk, silahını eline al! Tüfengi atmasını

biliyorsan, silahını temiz tut. Atmasını bilmiyorsan, gizli talim bölüklerine git, yazıl!

8 — Yoksul emekçi halk, elindeki tufengi yalnız üstümüze yürüyen düşmana değil, savaş ve devrim meydanından kaçarak halka hıyanet edenlere ve sermayedarların ve zenginlerin işine fayda getirenlere de atmaktan çekinme!

9 — Arkadaşlarımızın kendi aralarında birbirlerine verdikleri kardeş duygusunu tutmalarını teşvik et ve onlara bu yolda örnek olması için kendi güvenilir ve imanlı arkadaşlarını zalimlere karşı duran savunma çetelerine ve devrim cephesine gönder! Devrimcilerin bugün yapacakları iş, gelecekteki Türkiye kızıl ordusunun kuvvetli temelini kuracaktır.

10 — Yoksul ve emekçi yoldaş! İyi bil ki, büyük zenginlerin, zalim paşa ve ağaların keselerinde Fransız ve İngilizlerden aldıkları pek çok altınlar vardır. Onlar, bu altınla sana karşı kuvvet hazırlamaya, seni ezmeye çalışıyorlar. Yoksul halkın işine, onun kurduğu ve kuracağı hükümete karşı duranları kurşuna diz! İşçi ve köylü meclislerine karşı her el kaldırırsa on kurşunla cevap ver!

11 — Yoksul ve ezilen Türk köylüsü, sabrettiğin yetişir! Bütün dünya devriminin arifesindesin, kendi hakkını alacağın bu zamanda kalk, kendini göster, Türkiye'nin zulüm ve kahr içinde yaşayan diğer halklarına elini uzat, işçi ve köylü meclislerini, kendi hakimiyet ve iktidarını kur. Rusya'da işçi kardeşlerin hükümeti eline aldı. Fakat şunu da bil ki, sen daha galip değilsin. Türkiye'de burjuvazinin, zenginlerin gözleri, Fransız, İngiliz kasasından ümidi kesmedi, düşman sen derece şeytan ve kuvvetli.

12 — Ey Türkiye'nin ezilen işçi ve köylüleri, her zaman bir şeyi hatırlından çıkarma: Avrupa ve Türkiye'deki bütün sermayedarlar, zenginler, paşalar, ağalar, papaz ve tutucu mollalar, büyük subaylar Türkiye'ye hükmettikçe, sermaye ve para esirliği ortadan kalkmaz ve işçi köylü halkı kendi devlet ve hakimiyetine kavuşamaz. Haydi eline silahını al, bütün dünya yoksul ve ezilen işçilerinin başladıkları sosyalizm savaşında ileri saflara yollan, yollan!

KIZIL YILDIZ

Arkadaş bir dakika dur, şu kızıl yıldıza bak!

Sen bu kırmızı yıldızın ne demek olduğunu bilir misin?

İşte dinle:

Bu kırmızı yıldız işçilerin, köy ve şehir yoksullarının kurtarıcısı olan kızıl ordunun alametidir.

Sen bu kızıl yıldız üzerindeki sapan ile çekici tabii görüyorsun. Bunun ne demek olduğunu biliyor musun?

Bu sapan ile çekiç, şehir işçisi ile köy sapancısının birleştiklerini, onların kendi hürriyetlerini, kendi topraklarını, köylü ve işçi temsilcileri şurasını, sosyalizmi ve dini düşmanlardan, emekçi halkın celladı olan sermayedarlardan, mirzalardan, köy ağalarından ve diğer gericilerden korumak için and içtiklerini gösteriyor.

Arkadaş, sen emekçi halkın dostu ve düşmanının kim olduğunu biliyor musun? Sen, seni çarlar, toprak ağaları, paşalar ve mirzalar hükümetinin zulmlerinden kimin koruduğunu, kimin sakladığını iyi bilmelisin.

Senin koruyucun, muhafızın, kızıl devrim ordusuna giren işçi köylü kardeşlerindir.

İşte kızıl yıldızı, ancak senin koruyucun, muhafızın olan kızıl ordu erleri kullanabilir.

Her kim bu kızıl yıldızı takıyorsa, bil ki, o senin kardeşindir; seni İngiliz ve Fransızların yardımı ile istibdat boyunduruğuna sokmaya çalışanlar ve senin elinden hürriyetini ve toprağını alarak, seni fabrikacıların, zenginlerin, mirzaların ve paşaların esiri etmeye uğraşanlarla cenk eden öz kardeşlerindir.

Şimdi sen biraz düşün ve sapan ile çekici taşıyan kırmızı yıldızın ne kadar büyük bir alamet olduğunu iyi anla!

Kırmızı yıldız, kendi omuzları üstünden kanlı çar, haram yiyici mirza, ağa ve paşaları kaldırıp atan ve memleketimiz üzerine kırmızı sosyalist bayrağını diken köylüler ile işçilerin birlik alametidir.

İşte kızıl ordu erlerinin taşıdıkları bu kırmızı yıldızın anlamı budur.

Arkadaş, sen evvelce memleketin kanlı çarlar, padişahlar, zenginler, paşa ve mirzalarla çevrildiği lanetli ve kara günleri unutmادين, değil mi?

Sen, çarlar, mirzalar ve ağaların kimler vasıtasıyla ve kimlerin eliyle seni boğduğunu, senin kanını emdiğini biliyor musun?

Polisler, jandarmalar, onbaşılar ve zavallı, hiç bir şeyden haberi olmayan askerler ile...

Çarlar, padişahlar zulmünü yaşatan bu gürhunun başka türlü alametleri, apoletleri, kokartları, neftileri vardı.

İşte bu apoletleri, kokartları, neftileri olanlar, daima senin düşmanın olmuştur. Onlar, çarın, padişahın fermanı ile padişahlar, zenginler, ağalar uğrunda seni sokaklarda yakalıyor, hâpislere atıyor ve şa-

yet sen kendi cezandan şikayet edersen, seni kurşuna diziyorlardı.

Bu sırmalı, yaldızlı apoletler, neftiler, kokartlar, sana kırbaç, hapis ve cezadan başka bir şey vermiyordu.

Bu alametler, çarlar, padişahlar zulmünün, hapis-hane ve darağacı siyasetinin bir damgası idi.

Arkadaş, eğer sen bu cellatların ve firavunların tekrar geri dönmesini istemiyorsan, üzerinde kızıl yıldızı parlayan orduya git yazıl!

Ve kırmızı yıldızın altında sen, kendi hürriyetin, kendi mutluluğun ve işçi kardeşlerin, alın teriyle yapılmış fabrikaların, atölyelerin ve toprakların için kaygu çekmeden yaşayabilirsin, arkadaş!

Ey bizim kızıl yıldızımız, bundan sonra da daha büyük bir kızılılıkla yan, ışığınla bütün dünya işçilerine hürriyet, eşitlik ve kardeşlik saç!

Kızıl yıldız altında işçi kardeşlerimizin mutluluğunu, geleceğini saklayan kızıl ordu yaşasın!

1918 TÜRK SOL SOSYALİSTLERİ KONGRESİNDEKİ KONUŞMA

Aziz Yoldaşlar,

Beni şu konferansa başkan seçmenizden dolayı büyük teşekkürler ederim. Güveninize teşekkürüm resmî değil, pek samimi niteliktedir. Ben bu toplantınıza büyük bir tarihî değer veriyorum. Çünkü fikrimce bu oluşturduğunuz topluluk tarihte Türk halkının etkilerini gerçekten arz ve temsil eden ilk teşkilattır.

Bugünkü topluluğumuz içinde öteden beri tüm devrim teşkilatlarında olduğu gibi, yalnız aydın ve düşünür kimselerin değil, belki doğrudan doğruya zulme ve haksızlığa uğrayan halk içinden Türk askeri, Türk köylüsü ve Türk işçisi olarak birçok arkadaşların da bulunuşu devrim ruhunun Türkiye’de aşağı tabakalara nüfuz ettiğini ve Türkiye’de sosyalistliğin ütopyizm, yani hayalperestlik dönemini atlayıp bir gerçek döneme girme yeteneğinde bulunduğunu gösterir. Biz bugün Rusya’da bütün insanlığı esaretten kurtarmaya çalışan Büyük Rusya Devrimine yal-

nız hayat ve edebiyatla değil, belki eylem ve teşkilatla koşulmak üzere burada oluyoruz.

Biz bugün, insanlığın şu kan ve ateşle kaynayan çevresinde yer almakla, Türklerin tüm uygar toplumlar içindeki yaşama haklarından bir bilim, bir işaret yükseltmiş oluyoruz. Biz bugün Rusya devriminin birer önemli etkeni olan Müslüman kuvvetlerin Moskova'daki merkezinde toplanmakla islam aleminin Enternasyonal gerçeğine olan bakışını da açıkça ortaya koymuş oluyoruz. Bizim bugün tuttuğumuz yoldan daha dün Tatarlar yürümeye başlamışlardı. Yarın da Araplar, Acemler o büyük kurtuluş yolunu tutacak ve bütün islam alemi böylece gerçek kardeşlik, gerçek birlik, gerçek hürriyet yoluna girmiş olacaktır.

Yaşasın bütün dünyanın müslüman işçi ve köylü halklarını birbirine bağlayan Rusya Devrimi!

Yaşasın kızıl ışıkları insanlık ufkunda görünmeye başlayan Üçüncü Enternasyonal!

TARİHÎ GÖREV

Geçen Balkan ve son Avrupa kasaplıklarında bahtsız Anadolu köylülerinin kanının dökülmesine, çılgınca, merhametsizce o şekilde savaşa karşı durmuş iken, Mustafa Kemal Paşa'nın aşağı yukarı bir yıl önce bize, Odesa'da iken bildirdiği ayaklanmaya razı ve taraftar olduk; ve bugün itilaf devletleri yağmacıları karşısında büyük bir cephe açan kuvayı milliye ordularının başarısına yardımcı oluyoruz. Birbirine zıt gibi gözüken eski ve yeni bu durumu kısaca da olsa tarihî tahlilden geçirmeye ve tuttuğumuz yolu aydınlatmaya mecburuz.

Bundan hemen on sene evvel bizler; hükümetçi veya köylü sosyalistler, minimalist (asgarî) milletçiler, federalistler, Türk gençliğinin saldırgan şoven İttihad ve Terakki siyasetine karşı ayaklanan kısmı, bir taraftan memleketi ve köylü halkı felaketten felakete sürükleyecek savaşlara son vermeye çalışırken, diğer taraftan Anadolu'ya hayat verecek medenî, devrimci gelişmelere zemin ve yol arıyorduk. Bu gelişme, bizim fikrimizce, içerde Makedonyalıların, Arnavutların, Arapların, Kürtlerin, Ermenilerin vs. uygar-

lık, özerklik ve hatta bağımsızlıklarına istidatları derecesinde imkan vererek hür milletlerin hür birleşmesi halinde «millî dayanışma»lar meydana gelecekse, dıştan da Alman ve İngiliz emperyalizminden çok uluslararası işçi hareketine dayanarak kuvvet olabilecektir.

Aradan geçen facialı savaş seneleri içinde, Türk, Arap, Ermeni işçi ve köylülerinden milyonlarcası ölme, sefaletle mahkum olmuş, Türk sosyalistleri ve federalistleri sürgünlerde yıllarca sürünüp çürümüş olsalar da, bugün on sene evvel ortaya atılıp fırtınalar içinde çalkalandıkça yayılan fikirlerin pratik sonuçları karşısında bulunuyoruz.

Bugün Anadolu için Türkler ve kendi memleketleri için diğer milletler çalışırken, ellerini devrimci işçi Rusyasına ve Üçüncü Enternasyonale uzatıyorlar. Son hayat umutlarını ışıklandırmak ve son geçim kapılarının (risk hanelerini) zorla alanlara ve istilacılara kaptırmamak azmiyle yapılan bu yardıma çağrılarının niteliği anlaşılmıca bizim böyle genel mücadele ve savaşa katılmamızın sebepleri de kendiliğinden anlaşılmış olur. Biz, Rusya, Türkistan ve Kafkasya'da olduğu gibi Türkiye'de de başlayan savaşı Avrupa emperyalizmine karşı ve dünya çapında bir nitelik ve anlamda anlıyoruz. Fakir ve sefalet altında ezilen Türkiye ve doğu memleketlerindeki ayaklanma **millî müdafaa** şiarı ile başlasa bile, dünyayı saran ve zulm ile çarpıştıkça, haksızlığa uğrayan işçi ve köylü sınıflarının gönüllerini fetheden devrim hareketlerinin az zamanda uluslararası düzeye gelmesi bir zorunluluktur. Ve zaten bu böyle olmasa, muazzam Avrupa kapitalistlerine karşı yükselen herhangi bir millî müdafaa, uluslararası yardıma hakkıyla ulaşamayacak, ergeç iflasa mahkum olacaktır.

Onun için biz, Türkiye’de millî müdafaa şeklinde baş gösteren başkaldırmaya, ortak düşman tarafından bu hareketin söndürülmesine imkan vermemek için her türlü yardımı, bu yardım tutucu milliyetçilere bile olsa, tarihin bize yüklediği bir görev olarak biliyoruz. Hayat ve mücadele ruhunu, haksızlığa uğrayan halk kitlesinde derinleştirmeye çalışan İştirakiyun (Komünizm) Teşkilatının memleket içinde açılıp yayılmasına gelince, bunun da Kuvayı Milliye yöneticilerinin karşısında duran yine o önemde tarihî bir mesele olduğunu zannediyoruz.

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ HÜKÜMETİ VE KOMÜNİST PARTİSİ

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, memleketimizi yeni bir faaliyet dönemine ve harekete sokan Anadolu Hükümetine karşı izleyeceği siyaseti, bugünkü sayımızda altı maddelik bir tasarı ile ortaya koyarak fikirleri tamamen ışıklandırmış ve her türlü yanlış anlamalara son vermiş oluyor.

Gerçekten, şimdiye kadar Anadolu'da ara sıra meydana çıkarak komünizmden söz eden bazı kişilerin yeryüzünü birdenbire her türlü pislikten, her türlü zulüm, saldırı ve yolsuzluktan temizlemek istemelerine ilişkin, şüphesiz ki yüksek ve insanca ve fakat aynı zamanda aşırı sözleri bazı hükümet çevrelerinde Türkiye Komünist Partisinin Küçük Asya'da sosyal devrimin meydana gelmesi için gereken şartların gerçekleşmesine bağlı bulunması gibi yanlış bir düşüncenin doğmasına sebebiyet vermişti. Diğer taraftan, Anadolu'da ayaklanma hareketi başladıktan sonra Büyük Millet Meclisi içinde, eski politikacılarımız tarafından kurulan yeni parti ve grupların kişisel mülkiyet meselesinde bile durmadan, sola doğru her adımda bir-

kaç aşama atlayıvermeleri, komünistlerden bazı yoldaşların «yine mi sunî ve yalancı hareketler karşısında bulunuyoruz?» kuşkularını uyandırmıştı. Biz ise, bu yanlış düşünce ve fena anlayışların yeri olmadığını, Küçük Asya'da başlayan hareketlerin ise doğal olduğunu iddia ediyoruz. Rusya'da başlayarak Avrupa ve Amerika içlerine doğru dalgalanıp ilerleyen , sosyal hareketin, Rusya'ya bir cephe teşkil eden Küçük Asya'ya karşı etkisiz kalması mümkün müdür? Büyük Millet Meclisinin esas teşkilâtı olan halkçı ve halk zümreleri partisi de, işçi ve köylü devriminin —bolşevizmin— rüzgarı içinde doğmuş bir takım hücrelerdir. Ancak Anadolu hareketinde gördüğümüz ayırıcı nitelik, genel bir millet, bir halk hareketi halinde ortaya çıkıyor ki, bunun esasları da, Komünist Partisinin bildirisinde (Madde 4) açıklandığı gibi, pek doğal olarak memleketin düşüncelerinden ve hayat şartlarından doğmaktadır. Buna göre, Türkiye Komünist Partisinin Anadolu hareketine karşı durumu kendi kendine meydana çıkar: Komünist Partisi, sosyal devrimi anlayan ve ona bütün varlığı ile bel bağlayan işçi ve köylülerin bir siyasî teşkilatıdır. Ülkede ezilenler ve işçi, yoksul ve işsizler çoğunluğu meydana getirseler de, sanayinin ilkel bir halde olması yüzünden, işçinin proleter teşkilatına sahip ve toplanmış olmamaları, komünistlerin azınlıkta kalmalarını gerektirmektedir. Ve yine bu sebeptendir ki, Komünist Partisi, şimdiki durumda devrimi yapacak ve yönetimi ele alacak büyük bir hükümet partisi biçim ve niteliğinde ortaya atılamaz.

Komünist Partisi memleketin içinde azınlığı temsil eden bir parti halinde kurulmakla beraber, Üçüncü Enternasyonalin bir organı olarak yeryüzündeki sosyal devrimin temel bir unsuru ve bir etkenidir. Ve

bu yönden üzerine düşen görev büyük olduğu kadar evrenseldir. Üçüncü Enternasyonalin proletarya teşkilatı zayıf olan Türkiye’de ve Türkiye durumundaki bütün doğu ülkelerinde izlediği bakış açısı bilinirse, bu görevin naziklik derecesi ve önemi bir kat daha iyi tespit edilir. Sosyal devrimin ezilen doğu memleketlerinden beklediği hareket, zalimlere karşı başkaldırma ve isyandır. Doğuda üzerine düşen yüce görevi kavramış bir memleket ve bir millet olarak bugün karşımıza çıkan, zavallı Türkiye ve yoksul Türk millettir. Demek ki, sosyal devrim karşısında Türkiye Komünist Partisine düşen görevi, yağmacı emperyalizmin bütün baskılarına rağmen ayaklanıp varlıklarını ispat eden Anadolu isyancılarına ve isyancıları temsil eden Büyük Millet Meclisi Hükümetine samimiyetle yardım etmek ve Anadolu’daki bu hareketi Doğunun diğer ezilen ve uygar ulus ve hükümetlerince alınacak bir örnek olarak göstermekle özetliyebiliriz.

Bundan başka, Türkiye Komünist Partisinin halka karşı birçok borçları ve mecburiyetleri vardır. Türkiye Komünist Partisi, kendi teşkilatı içinde işçi ve köylü halkın vicdanını eğitmeye, Küçük Asya’nın karanlık sokaklarında bile türlü mahrumiyet ve mahkumiyetlerle dolaşan, ezilen işçi ve köylülerimizi düzenli ve teşkilatlı bir sınıf görünümüyle dünyanın diğer memleket proleter topluluğuna takdim etmeye mecburdur.

Aydın ve devrimci gençlerimiz, beyaz yakalı frenk gömleklerini ve parlak kılınçlarını omuzlarından atarak eli nasırlı, ezilen halkımız arasına girerler ve Komünist Partisi saflarında bütün hayat ve varlıklarını çaresiz, bahtsız işçi ve köylülerimizin açlık, karanlık ve kulluktan kurtulmaları yolunda feda ederlerse, halkımız gerçek ve sosyal devrime doğru yükselecek,

memleket yağmacılar elinden tamamen kurtulmak gücünü gösterecek ve böylece Komünistler doğuda büyük bir işçi partisinin temsilcisi olarak uluslararası devrimciler arasında saygıdeğer bir yer tutmaya hak kazanacaklardır. Burada açıklamamıza son veriyoruz. Yukarıda gösterdiğimiz esaslara aykırı olarak büyük teşebbüsler peşinde tahakkümcü işler görmek ve hazırlamak isteyen herhangi bir komünist, mensubu olduğu partinin izlediği yoldan çıkan ve bu nedenle partiye itaat etmeyen bir derbederdir.

SALTANATTAN SONRA

Yedi asırlık Osmanlı saltanatı, barış anlaşması adı altında bir zehirli içki içerek büsbütün ölüme mahkum olunca, karşımıza, bundan sonra nasıl yaşayacağız ve nasıl bir hükümet kuracağız meselesi çıkıyor.

Bugün Anadolu'da yeni bir Türk sultanlığının veya herhangi bir yerde bir imparatorluğun yeniden kurulması hatıra gelmeyecek bir garipliktir. Öyle bir dönemde yaşıyoruz ki, Padişah ve İmparatorların son dünya savaşından coşan kan deryaları içine yuvarlanmış elmaslı taşlarını yerden kaldırıp başına takacak cüretli madrabazlar meydana atılamıyor. Bir zamanlar Avrupa ve Asya'yı parmaklarında bir halka gibi çevirip oynatmak isteyen emperyalist mareşaller ve kahraman paşalar, gizlendikleri karanlık kovuklarda kış uykusuna tutulmuş beyaz ayılar gibi sarılıp yatıyorlar, hayatlarından bile kimseye haber vermiyorlar. Böyle bir zamanda ise Rusya'da olduğu gibi, Türkiye'de de yıkılan zalim saltanatın yıkıntıları karşısında bizzat halk, işçi ve köylü ve askerlerden meydana gelen milyonluk kitleler ayaklanıp kendilerini gösteriyorlar, yoksul, muhtaç ve sefil de olsalar, o

kırık dipçikli tüfeklerini kollarında taşımaktan vazgeçmeyerek toprakları, ana ocakları başında duruyor, talih ve namuslarına yedirmemek için birleşiyorlar ve saldırgan emperyalistlere karşı, yine bütün yeryüzünü saran «dünya çapında» bir mücadele açıyorlar.

İşte Rusya, Macaristan ve Türkiye gibi çöküntüye uğramış ülkelerde kurulacak yeni hükümetlerin esası, böyle büyük bir mücadele, bir güreştir, zulum ile, zalimler ile güreştir. Hem yalnız savaştan sonra başımıza musallat olan İngiliz, Fransız, Yunan yağmacılarına karşı değil, belki savaştan evvelki zamanlarda da halka bir rahat nefes verdirmeyen vergidir, aşardır, ağnamdır (*). İlane, cızıyedir(**) ve nihayet faiz ve kârdır diye işçi ve köylünün evine, ocağına, tandırına, bacasına el uzatan içimizdeki imansız hırsızlara karşı açılacak mücadele iledir ki, yeni hayatımızın şekli ve hükümetimizin rengi belirmiş olacaktır. Anadolu'da bugün büyük zahmet ve fedakarlıklarla Avrupa ve İstanbul haydutlarına karşı çarpışan işçi, köylü ve asker kardeşlerimiz, bu savaşın sonunda, yine eski günahkar, mel'un ve müstebit ağa ve paşalardan kurulu hükümetler meydana geldiğini ve kendilerinin yine eskisi gibi dışardan gelmiş bir misafir halinde kenarda kaldıklarını görseler memnun olurlar mı? Elbette değil!

Onun için Türkiye işçi, asker ve köylüleri bugünden itibaren istek ve dileklerini ortaya koyup hangi maksatla ve ne için çalıştıklarına, canlarını verdiklerine işaret olan kızıl bayraklarını yükseltmeğe mecburdurlar.

(*) Ağnam : Hayvan sayım vergisi.

(**) Cızıye : Eskiden müslüman olmayanlardan askerlik ödevine karşı alınan vergi.

Genellikle döktükleri kan terlerini hak etmek, işledikleri işe ve toprağa sahip olmak, memleket ve hükümet işlerini ellerine almak isteyen işçi ve köylü milleti Türkiye’de de bundan fazla ve eksik bir şey murat etmez.

Çaresiz köylünün dileği şüphesiz ki kendi başına mahsus bir paşalık ve hanlık değildir. Ancak o, bugün bir senelik tecrübeden sonra fakat kanını dökmekten başka bir işe yaramadığını pek iyi anladığı bu paşalık ve hanlıkları yeryüzünden süpürmeye karar vermiştir. Onun için bundan sonra Anadolu ve Türkiye’de, halkın sırtında yaşayacak herhangi bir hükümet, hatta cumhuriyet şeklinde de olsa, yer tutmaz, yaşamaz. Yeni hükümetin bugünkü zahmet ve fedakarlıklara katlanan işçi, köylü halkın içinde kurulup aşağıdan yukarıya doğru dal budak vermesi hayatî bir şarttır. Böyle köklü ve temelli bir hükümetledir ki, yaşamak için mücadeleye ve mücadele iledir ki, böyle bir hükümete hak kazanılabilir. Türkiye işçi, köylü ve askerlerinin bu hakkı kazanacaklarına ve bu gücü göstereceklerine eminiz. Onun için;

Yaşasın Türkiye işçi, köylü ve askerlerinin hükümet ve cumhuriyeti!

TÜRKİYE KOMÜNİST TEŞKİLATI
MERKEZ KOMİTESİNİN FAALİYETİ HAKKINDA
BAKÜ KONGRESİNDE
MUSTAFA SUPHİ YOLDAŞIN RAPORU

Türkiye Komünist teşkilatının faaliyeti hakkındaki raporu esas itibariyle ikiye ayırmak gerekir: Biri «aydınlanma» diğeri de «kuruluş» dönemi.

Aydınlanma dönemi: Bu dönemin niteliğini, manasını anlamak için Rusya'da devrimin henüz başlamadığı zamanlara kadar geri gitmelidir.

Dünya savaşının çıkmasıyla memleketimizin haksızlığa uğrayan sınıflardan yüz binlerce işçi ve köylülerin asker sıfatıyla Rusya'ya esir düşerek Sibiryâ, Türkistan, Kafkasya ve nihayet İdil-Ural boylarındaki demiryolu, fabrika ve köy işlerinde boşu boşuna çalıştırılmaları esasen hayatta zahmetle yoğrulmuş Türkiye işçileriyle Rusya proletaryası arasında dostluk ve yakınlık doğmasına sebep oluyor.

«15 Temmuz» (1908) devriminden beri açılan savaş sahnelerinde facialı roller oynamaya mahkum edilen Türk köylü ve askeri, bu ilişkiden kuvvetli ışık alarak sınıf mücadelesinde Rusyalı işçi yoldaşlarla beraber harekete başlıyorlar.

Ücret ve iş süresi hakkındaki hareketlere, grev-
lere katılarak arkadaşlarının güven ve sevgilerini ka-
zanıyorlar. Vaktiyle memlekette halkçılık ve sosyalist-
lik hayaline hizmet edip beladan belaya uğrayan ve
en sonunda göç ve esaret yoluyla bu işçiler kafilesi
arasında çalışmaya mecbur olan öğretmen, yazar dev-
rimcilerimizden bazı gençler ise, hep işçiyle beraber
taş taşıyıp çalışarak kapitalizmin ve savaştan doğan
gaddarlığın ağırlıklarını bizzat kendi hayatlarında
hissediyorlar. Asalak unsurları genellikle işleticilere
karşı kaynamakta olan düşmanlık duygularının sınıf
devrimine esas olabilecek derecede belirmesine şahit
oluyorlar. İşte bu gibi etkilerledir ki, Rusya'daki Türk
işçi ve köylüleriyle bolşeviklerin ilişkisi, 1915 sene-
sinden itibaren başlamış ve genellikle sermayedarlı-
ğa, çar saltanatına ve nihayet Avrupa savaşına karşı
ajitasyonda bulunan bolşevik yayınları Türkler arasın-
da büyük bir ilgi kazanmıştır. Bu yayınların iki sene
içinde işçi gruplarında dağıtılarak gizli köşelerde çev-
rilmesi ve propaganda edilmesi sayesinde haksızlığa
uğrayan köylü ve askerlerimizin kendi gaddar ve
vahşi kuvvetlerimize, zalim hükümet ve hükümdar-
larımıza, şan ve şöhret düşkünü iftiracı paşalarımıza
karşı söz söylemek imkanı doğmuştur.

1917 senesi Şubatında Rusya'da başlayan devri-
min Kerenski zamanına ait ilk kısmında bu gizli faa-
liyet daha açık bir şekle girerek, bolşeviklerin şehir
ve köy işçi ocaklarında sosyal devrimin yaklaştığına
dair açıktan açığa propaganda devri başlamış ve Türk
bolşevikleri de gerek kendi hemşehrileri ve gerekse
müslüman halk arasında Marksizm ve Komünizm
hakkında konferanslar düzenlemiştir.

Ekim olaylarının başlamasıyla fabrikalarda ve di-
ğer işyerlerinde çalışan Türk işçilerinin topluluklarına

halel gelerek herkes ele geçen fırsat ve hürriyetten faydalanıp memleketlerine gitmek üzere türlü yerlere dağılıyor, evvelce bolşeviklerle ilişki kuranlar, sosyal devrimin başkenti kırmızı Moskova'ya geliyorlar ve buradaki Tatar devrimcileriyle kolkola vererek 1918 senesinin ilk aylarında Osmanlı şivesinde «Yeni Dünya» gazetesini çıkarmaya başlıyorlar. Yeni Dünya'nın yayına başladığı tarih, bolşevizmin Rusya'da yayılmasıyla Rus askerlerinin Kafkasya'dan geri çekilmeye ve bu fırsattan istifade eden Osmanlı ordularının Kafkasya'yı istilaya başladıkları döneme tesadüf eder. Osmanlı ordusu Bakû gaz madenlerini ele geçirerek diğer taraftan Almanlarla beraber Dağıstan, Kuban ve Ukrayna üzerine etkiler yaparak devrimci Rusya'yı ışık ve ekmekten mahrum etmek tehdidini yapıyorlar.

Osmanlı hükümet ve ordusu başında bulunan İttihat ve Terakki Fırkasının Türk ve Müslüman memleketlerine ait istila ve birleştirme hırsları da bütün Doğu ülkelerine yayılarak Müslüman kuvvetlerinin kurtuluşunu Osmanlı istilasında gördükleri bu dönem, Türkiye bolşevikleri için çevre faaliyetlerini en ziyade sıkıldıkları bir zamanı hatırlatır. Fakat Yeni Dünya gazetesi, bir taraftan Alman kılıcına dayanan bir istila hareketinin memleketi ve ezilen halkı pek tehlikeli uçurumlara götürmekte ve kurtuluşun ancak Rusya gibi Avrupa proletaryası arasında da sosyal devrimin patlamasına bağlı olduğunu söylemekte, diğer taraftan ise, bu tehlikeyi bir türlü görmek istemeyen paşalar hükümetinin memlekete ve halka reva gördükleri zulumleri duyurmaktadır.

Brest-Litovsk Anlaşmasını imza eden o zamanki zafer kazanmış Türkiye'nin Moskova'daki sefiri Galip Kemali Beyin Yeni Dünya ve yazarı aleyhinde ver-

diği üç muhtıra ile protesto, tutulan bu aydınlatma ve muhalefet yolunun tarihî belgelerini oluşturur.

Fakat şunu da derhal söylemelidir ki, gerçeğin karanlıklar içinde kaybolduğu bu dar ve bunaltıcı dönem, bize en iyi ve amaca en sadık arkadaşları vermiştir. Çeşitli esir karargahlarından çıkıp Kazan'a gelen felakete uğramış arkadaşların ilk danışması, 25 Temmuz 1918 Moskova'da Türk Sol Sosyalistleri Kongresini çağırmış ve bu konferans «Türkiye Komünist Teşkilatı»nı doğurmuştur.

İkinci dönem: Aydınlanma dönemi burada bitecek konferansın seçip ayırdığı merkez kurulu doğrudan doğruya teşkilat işlerine giriyor. Konferansın verdiği yönler:

1) Rusya ve Türkiye'deki işçi ve köylü ve askerlerimiz arasında propaganda ve teşkilat, sosyal devrim cephesinin fikren ve pratikte savunması.

2) İlk elverişli fırsatta Türkiye'den getirtilecek delegelerden oluşacak ilk Türkiye Komünist Kongresinin çağırılması ve toplanması, «teşkilatın parti haline getirilmesi» şeklinde konferanstan sonra teşkilatımız Rusya Komünist (Bölşevik) Partisiyle daha yakın ilişkiye girmekle beraber; benim bütün Rusya Müslüman İşleri Merkez Yönetim Kurulunda üye ve Uluslararası Doğu Propaganda ve Yayın Şubesinde Başkan olmaklığım, bütün faaliyetimizin Rusya'daki Müslüman işleriyle beraber ilerlemesine sebep olarak merkez kurulu ilk teşkilat döneminde bütün maddî ve manevî araçlarını Müslüman İşleri Komiserliğinden alıyor. Kuvvetinin önemli bir kısmını Müslümanlar arasında küflenmiş fikirlerin yıkılarak devrim ruhunun yükseltilmesine sarfediyor, bu arada Türk komünistleri, Tatar sosyalistlerinin Kazan'da çağrılan ilk konfe-

ransına katılarak ilk programın hazırlanmasına fiilen katıldığı gibi bütün Rusya komünist teşkilatlarının Moskova'da açılan Birinci Kongresine de altı delege vermeyi başarmıştır.

Mustafa Suphi

YAŞTA VE BAŞTA GENÇLİK

Doğuda gençlik, aile çevresinden başlar da, mektebe, medreseye, iş, sanat ve hükümet kurumlarına varıncaya kadar zincirli bir esarete mahkumdur. Fakat gençliği bu zulüm ve esaretten kurtaracak kuvvet yine gençliktedir. Onun için, gençleri ikiye ayırmak mecburiyetini hissediyoruz: Bir kısım, yumruk altında her türlü esarete, zulme tahammül eden, kadere boyun eğen ve zavallı gençler; diğer kısım, uyanık fikirli, serbest ve kurtarıcı gençler ki, gençlik adı altında yaşamaya layık olanlar, şüphesiz bu ikincilerdir.

Aile ilişkilerinde gönlünün bütün akla getirdiklerine sahip olmayan, ana ve babasının akla uygun olan veya olmayan, insanlık için faydalı veya zararlı her türlü emrine, anlayışına, yalnız dinden ve alışkanlıktan gelen bir boyun eğme ile uyan gençler, herhangi bir hızla yalnız meşru ve alışlagelmiş emri yerine getirmek ve tamamlamak için evlenmeye razı olan delikanlı veya herhangi bir delikanlıya, yine aynı sebeple güveye çıkan kızlar, yaşça ne kadar küçük olurlarsa olsunlar, başça şüphesiz ki pek yaşlıdırlar.

Medrese ve mektepte akıl ve naklin yerini vermeyi bir türlü başaramayan, beyninde parçalayan her ışık zerresini «dine aykırılık» korkusuyla atmaya ve kovmaya çalışan, hayalden gerçeğe geçmek yeteneğini ve gücünü göstermeyen genç öğrenciler, tabiatın taze hayatlarına verdiği aydınlık ve kuvveti içlerinde öldüren, merhamete muhtaç, zayıf insanlardır.

Ve son olarak, hayat mücadelesine girişmiş bir genç, gördüğü işin niteliğini, meydana getirdiği yeni ürün ve zenginliğin kime mal olarak bundan insanlık adına ne yarar ve zararlar geldiğini düşünüp anlamasa, iş ve hayat içinde arka verip kuvvetlendirdiği dünyanın, insana kan ağlatan zulüm ve haksızlıklarına karşı ciddi bir mücadeleye girişmese, bu genç adamın çalışıp çabalaması, tarih gözünde, taş taşıyan hayvanların çektikleri zahmet ve gördükleri işten başka bir anlam olamaz. Özetle aile, aşk ve sevgi ilişkilerinde hürriyet ve bağımsızlık duygusuna, bilim ve eğitimde kavrama duygusuna, iş ve hayatta ise zulme—haksızlığa karşı mücadele kuvvetine sahip olmayan gençlerin yaşları ne kadar az olursa olsun, kendileri gençlik dünyasının hür, aydın ve etkin bir üyesi sayılamazlar; bunlar, gönülleri kurumuş, yüreksiz, bunamış ve sakat yaşlılardır.

Demek ki, gençlik denildiği zaman, biz bunu, aynı zamanda hem yaş, hem de başta aramak zorundayız.

1 MAYIS BAYRAMI DOLAYISIYLA BAKU'DA MÜSLÜMAN İŞÇİLERE HİTAP

1 9 2 0

Bütün dünyadaki mazlum insanların bekledikleri mutlu gün, bütün dünyadaki mazlum halkların kaderini birbirine bağlayan büyük bayram!

Yoldaşlar!

Çok kalmadı o bütün insanların kardeşlik bayramına, bana inanınız. Sizin gönlünüzde, sizin ruhlarınızda çalkalanan deryalara, Avrupa'nın o zalim kuvvetleri, o cansız hisarlar, o demir zırhlar ve altın mihraplar karşı duramaz.

Hisarlar, mihraplar yıkılır, zırhlar delinir, fakat ruh ölmez, yükselir. Bu yükseklikler altında ise zalim aciz kalır, nefesini teslim eder, mahvolur. Fakat siz ey esir ve mazlum halklar! Hazır mısınız savaşa? Dünyanın mutluluğunu, insanın bahtını zalimlerden kurtarmaya? Kendinize daima bu soruyu sorunuz, vicdanınızı dinleyiniz! düşününüz ki, en büyük zafer günleri, geleceğiniz ve mutluluğunuz için hapse, zindana, kana, ateşe, ölüme sabır ettikleriniz, tarihî olgular karşısında size şan verecektir.

Düşününüz ki, en şanlı şenlikler, kendi kaderinizi elinize alacağınız günlerde gerçekleşecek ve onun imanı, kahramanlığı göklere yükseltecek en büyük bayram olacaktır.

Ey dünya! Ey dünyanın yapıcısı olan işçiler!

Ey İslâm aleminin asırlardan beri ezilmiş esir halkları!

Ey Mısır'da, İran'da, Hindistan'da, Türkistan'da yabancı boyunduruğuna mahkum olan mazlum kardeşler! Siz de uyanınız, dinleyiniz, şu şikayet, şu devrim, şu sevinç çılgınlıklarını işitiniz!

Ruhunuzu tırmalayan o tutucu, o cahil zulümkâr karanlıklardan kurtularak şu ümit ve hayat dünyasına koşunuz.

Sizi esirlikten kurtaracak, size siyasî ve iktisadî hürriyeti verebilecek büyük bayrama katılınız.

Siz de zafer şarkıları söyleyerek Enternasyonal kardeşlik ve birlik yolunda ilerlemeye çalışınız.

Koy, devrim dünyanın her tarafında zafer bulsun; koy, zalim ve gaddarlar mahvolsun.

Koy, insanları yumruklar altında ezenler, insanlığı ise muhtaçlara sadaka vermekten ibaret bilenler ezilsin.

Bırakınız, hak ve adalet karşısında bu zalim kainat titresin.

Müslüman yoldaşlar!

Bütün dünya mazlum işçileri gibi siz de bu ihtilalde bir şey kaybetmeyeceksiniz. Marks'ın dediği gibi, kollarınızı sıkan zincirlerden başka birşey kaybetmeyeceksiniz!

Birleşiniz bütün dünya işçileri!

Birleşiniz müslüman işçiler!

TÜRKİYE’NİN MAZLUM AMELE VE RENÇBERLERİNE

Fedakâr yoldaşlar,

Şimdiye kadar, sizleri esaret zincirlerine bağlayarak jandarma ve tahsildarların merhametsiz kamçıları altında bin türlü eziyetlerle ömrünüzü heder eden zalimler, size kah hükümet ve devletten bahsettiler.

Neticede bu hükümet ve devlet, haram yiyici vali ve hakimlerle bunların ortağı olan bey ve ağaların keselerini doldurmak ve fıkaraı ise açlıktan öldürmekten başka bir işe yaramadı.

Kah din ve şeriattan bahsettiler: Din ve şariat maneviyatınızı bozarak ruhunuzu düşürmekten, başınıza gelen her felaketin sebep ve amilleri meydana dururken, kader ve kismete bağlayan zalimlerin hükmünü yürütmekten başka bir iş görmediler. Yıldızdan yıldıza çalışarak bin türlü zahmetlerle işlediğiniz tarlalarda yetişen çelimsiz mahsulden mültezimlerin bir öşür yerine bin öşür almasına ses çıkarmayıp sizi bir lokma ekmeğe muhtaç, aç ve sefil bıraktılar. Millet için fedailik davasında bulunanlar, 15 Temmuzdan sonra geçen on bu kadar senelik inkılap tarihimizde milletin sırtına dayanarak bütün kuvvet

ve saltanatlarını Türkiye ameale ve rençberlerine borçlu oldukları halde, biraz rahata, biraz refah ve saadete can atan bu zavallı halkı dünyanın büyük kıtasında hıduttan hududa sürüklediler. Kah Yemen ve Arabistan'ın kızgın sahralarında açlık ve susuzluk ve kah Anadolu veya Kürdistan'ın karlı dağlarında soğuktan telef etmeye, asırlardan beri dost yaşamakta olan bu milletin fıkarcasını birbirlerine kırdırmağa sebep oldular; bu yetmiyormuş gibi, sonunda yetim halkımızı büyük Avrupa harbinin öldürücü sağanakları içine sürüp atarak başımıza bugünkü felaketi getirmiş, millete olan borçlarını böylece ödemiş oldular. Bugün aziz ve mazlum İstanbul'umuzun hisarları dibinden yükselen bir ses işitiyoruz. Bu sesin bize «Vatan, İslam, Hilafet» sözlerini tekrar ederken, vatani, islami, hilafeti yine kanınız bahasına sattığını görüyoruz.

Bugün Osmanlı Padişahlığı, eski saltanat ve istiklalini büyük Avrupa muharebesindeki mağlubiyetten sonra tamamen kaybettiği gibi, son padişah Sultan Vahdettin, taç ve tahtını Dolmabahçe Sarayının içinde de olsa muhafaza için, islamiyeti ve hilafeti, İngiliz Kralının himaye ve muhafazasına teslim eyledi. Şimdi Padişah hazretleri, güya vatani, milleti, islamiyeti kurtarmak maksadıyla Yunan Ordularına Küçük Asya'nın kapılarını açarak, bir taraftan da Şeyhülislam Avrupa ve Amerikan talancılarına karşı hakkını müdafaa eden kıyamcılar hakkında fetva vererek bunları küfr ve hıyanetle itham ediyor.

Amele ve rençber yoldaşlar!

Yağmacı Antanta kuvvetine dayanan hainler, vatan ve milletten, padişahı, halifeden, Kur'andan bahsetseler de, sizler artık Yunan Kralından dine ve millete gelecek habere tabii inanmayacaksınız.

Bu sefil ve murdar heriflerin ne maksatla hizmet ettikleri artık güneş gibi karşınızda aşikar duruyor.

Arkadaşlar! Bu sonuncu felaketler bizim başımıza ne kadar ağıra mal olsa da, yalnız bir cihetten dinci, milletçi vatancı foyasını meydana koyduğu, hakkı hakikati bize apaşikar anlattığı için, geleceğimize büyük faydalar da vermediler değil. Biz şimdi üstümüze düşen vazifeyi pek iyi anlıyoruz. Elimizde kalan bir parça toprakla bir dilim ekmeği, bu zalim yağmacı Avrupa ve Amerika emperyalistlerine kaptırmamak, bu gözü doymaz, emperyalist ve arlanmaz Yunan istilacılarına karşı mübarezede sonuna kadar sebat etmek, mukaddes vazifemizdir; istilacılara kuyruk olup memleket ve halkımızı kulluğa düşürmeğe çalışan İstanbul Hükümetine karşı başkaldıran ve Rusya Amele ve Rençber Şûralar Cumhuriyeti ile kolkola giden Anadolu Kıyamcılar Hükümetine her türlü yardımı yapmak, birinci işimizdir. Biz bu vazifeyi yerine getirmekle, hem dahilde mevcudiyetimizi göstermiş, hem de hariçte emperyalistlerle uğraşan bütün amele ve rençber kuvvetlerine mühim bir hizmet görmüş olacağız. Biz bu vazifeyi görmekle, mübarezedeki muvaffakiyetimiz nisbetinde sesimizi yükseltmek hakkını kazanmış olacağız. Memleketimizdeki yeni hükümet ve devlet yapısının kurulduğu gün, bu yapının amele ve rençber eliyle meydana geldiğini bilerek onun içinde hakim olacak kuvvetin yine amele ve rençber olmasını talep edeceğiz.

Amele ve rençber kardeşler!

Bütün bu kanlı, felaketli davalardan aldığımız öğüdü hiç bir vakit hatırdan çıkarmayınız. Unutmayınız ki, siz hayır ve selamete, sizlerin şimdiye kadar sır-

tınızdan geçinen zalim ve hazıryiyici ağalar ve paşalar, kalın enseli orbacılar eliyle kavuşamazsınız. Amele ve renberlerin hayatta mahkum olduğu açlık, karanlık ve kulluktan kurtulması, ancak amele ve rençber eliyle meydana gelecektir.

Onun için sizler, başkasının emek hakkıyla geinmeyen, cihanda kendi gücüne, kendi hakkına dayanan amele ve renberler, bütün bu harp ve mübareze sırasında kendi aranızda birleşerek teşkilatınızı kuvvetlendirmeğe çalışınız ve iyice biliniz ki, siz birleşip kuvvetlenip varlığınızı hissettikçe, dileğinize yaklaşmış olacak ve mesut bir günde sizi dışardan, içerden yemeğe çalışan zalimleri ezerek yaşadığınız toprak üzerinde hürriyet ve hayatınıza sahip ve hakim olacaksınız.

Onun için birleşiniz ey Türkiye'nin mazlum amele ve renberleri!

Birleşiniz de, hakkı hayat ve hrriyetinizin nişanesi olan kırmızı bayrağı bütün dünya proletaryasının inkılap ufuklarına doğru yükseltiniz!

EK

SÖMÜRGELER MESELESİ ÜZERİNE

(Hilmioğlu Hakkı'nın sö-
mürgeler hakkında konu-
şmasından parçalar)

Sömürgeler meselesi, Türkiye Komünistleri için şüphesiz daha özel önemi olan bir konudur. Şu dakikada Batı Emperyalizmi, Türkiye'yi geniş bir esir deposu haline çevirmeğe uğraşmaktadır. Türkiye işçi ve köylüsü, sömürgeler meselesinin ne olduğunu, ne demek istediğini, hâlâ Anadolu'da, Trakya'da, Suriye, Arabistan ve Mezopatamya'da dökülmekte olan kanlardan, hâlâ tutuşan ve genişlemeye devam eden yangınlardan öğreniyor. Sevr anlaşması, dünya savaşının niteliğini göstermek konusunda Versay ve Sen Jermen anlaşmalarını geride bırakmıştır. Dün zayıf milletlerin kurtuluşu için savaşanlar, bugün özellikle zayıf milletlerin üzerine çullanmışlardır. Anadolu'da Sevr anlaşmasıyla Türkiye'ye bırakılan arazi üzerinde bile, nüfuz alanlarına, tekel bölgelerine ayrılmayan yer kalmadı. Bütün Türkiye baştan başa kapitalist Avrupa'nın sömürgeler politikası alanına girmiştir. Demek

büyük kapitalist devletlerin dünyanın her tarafına taşıdığı medeniyetten, Türk işçisi ve köylüsü de bundan sonra nasibini alacaktır!.. Kapitalist Avrupa'ya göre sadece sömürge politikası denen şey, bugün Türkiye'nin vücudu içinde bir dert, müthiş bir dert olarak yıkım yapmaktadır. Ve bu, Türkiye Komünist Partisinin Türk proleteriyasına sınıf benliği vermek ve onu devrimciliğe hazırlamak konusundaki görevini olağanüstü derecede güçleştirmiştir: Berberistan (Tunus, Cezayir) halkına, son seneler kadar kendi ülkelerinin belediyelerinde bile söz ve yer vermeyen Fransa, Adana'daki pamuk işçisinin devrim teşkilatı kurmasına nasıl izin verir?.. Bütün dünya Arap fellahına, Hint paryasına, Çin kulisine ve Fas bedevisine verilen hürriyetin derecesini bilir...

Türkiye, savaşın başladığı güne kadar yarı-sömürge idi. Türk işçisi ve köylüsü Avrupa banka gruplarına yine çeşitli şekiller altında işinin mahsülünü kaptırıyor ve Osmanlı hükümeti bu yağmacılığa sadece aracılık ediyordu. Bugün Türkiye tam sömürge haline gelmektedir ve İstanbul'un padişah hükümeti Türk işçi ve köylüsünün düşmanlarıyla açıktan ittifak yapmıştır. Kırım savaşı sırasında, Karl Marks, Rus Çarlığına karşı Türkiye tarafını tutmuş ve Türk köylüsünü, Avrupa'nın en saf, en ahlaklı köylü tipi olarak anmıştı. Bugünkü Rusya Sovyetler devleti de, Marks'ın öz mirasçısı sıfatıyla Avrupa emperyalistlerine karşı Türk köylüsüyle birleşiyor. İşte burada da, Komünizm ile temsil olunan Enternasyonalin saf ve ışıklı yüzünü görebiliriz.

Sermayenin uluslararası karakterine ve uluslararası yıkıcılığına karşı uluslararası cephe kurmak! İşte Komünizmin ilk şiarı ve temel taşı.

Türkiye'nin kurtuluşu, dünyanın kurtuluşuyla,

yani sermayenin mahvedilmesiyle kabil olabilir. Türkiye proletaryasının dünya proletaryası saflarında yer alması, sadece kapitalizme karşı açılan mücadelede zafere doğru atılmış yeni bir adımı ifade eder.

Öyleyse dileyelim: Yaşasın Kızıl Enternasyonal, yaşasın Türkiye'nin uyanışı, yaşasın Kurtuluş Devrimi, kahrolsun sermaye!..

MUSTAFA SUPHİ VE YOLDAŞLARINA AĞITLAR

HAYALİ GÖNLÜMDE YADİGAR KALAN

Hayali günlümde yadigar kalan
Bir yanımda deryada çalkanır şimdi
On beş yoldaşıyla boğulup ölen
Bir yanımda deryada çalkanır şimdi

Garip garip öter derya kuşları
Su altında uykuları düşleri
Bir gelin döküyor kanlı yaşları
Bir yanımda deryada çalkanır şimdi

Yarelerim tuz içinde yanıyor
Uyku basmış ela gözler sönüyor
Bir yanımda Suphi, Nejat ölüyor
Bir yanımda deryada çalkanır şimdi

Nazım ile zindanda günbegün biriz
Söyletir dilsizi ağlatır körü
Sağ yanımda çürüyor sol yanımda diri
Bir yanımda deryada çalkanır şimdi

Gelir günler gelir yarem sarılır
Bir gün olur elbet hesap sorulur
Bir yanımda Acemden Çinden çevrilir
Bir yanımda deryada çalkanır şimdi

GÖĞSÜMDE ON BEŞ YARA VAR

Göğsümde on beş yara var
Saplandı göğsüm üstüne
On beş kara saplı bıçak

Kalbim yine çarpıyor
Kalbim yine çarpacak

Göğsümde on beş yara var
Deldiler on beş yerimden
Sandılar ki kalbim artık
Çarpmayacak kederinden

Kalbim yine çarpıyor
Kalbim yine çarpacak

Boğmak istiyorlar beni
Kanlı karanlık sularda
Kanlı kızıl bayrak gibi

Kalbim yine çarpıyor
Kalbim yine çarpacak

6 Lira